

Міністерство освіти і науки України
Національний університет фізичного виховання і спорту України

АСАУЛЮК ІННА ОЛЕКСІЇВНА

УДК: 796.3: 796.325 : 796.012.1 (043.5)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ
ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

24.00.02 – фізична культура,
фізичне виховання різних груп населення

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора наук з фізичного виховання та спорту

Київ – 2020

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського, Міністерство освіти і науки України.

Науковий консультант:

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

Кашуба Віталій Олександрович, Національний університет фізичного виховання і спорту України, завідувач кафедри біомеханіки та спортивної метрології.

Офіційні опоненти:

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор

Москаленко Наталія Василівна, Придніпровська державна академія фізичної культури та спорту, проректор з наукової діяльності;

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

Альошина Алла Іванівна, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, завідувач кафедри спортивно-масової та туристичної роботи;

доктор наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Випасняк Ігор Петрович, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту.

Захист відбудеться 28 серпня 2020 року об 11 год. 00 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.26.829.02 Національного університету фізичного виховання і спорту України (03150, м. Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

Із дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Національного університету фізичного виховання і спорту України (03150, м. Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

Автореферат розіслано 24 липня 2020 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. В. Андреева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. За сучасних умов інтенсивних зрушень у всіх царинах українського суспільства стратегічним ресурсом його соціально-економічного, культурного та духовного розвитку є освіта (Т. Круцевич, 2015–2018; Н. Москаленко, 2014–2019; Y. Imas, M. Dutchak, O. Andrieieva, V. Kashuba, I. Kensytska, O. Sadovskyi, 2018). У законах України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), «Про фахову передвищу освіту» (2019), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016), постанові Верховної Ради України «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади» (2016) та Стратегії розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року (2019) регламентовано потенціал освіти щодо створення добробуту українців, відстоювання національних інтересів, завоювання міжнародного авторитету, формування позитивного іміджу держави та забезпечення умов для самореалізації кожної особистості (М. Данилевич, О. Романчук, 2019; Т. Кириченко, Н. Пангелова, 2017; V. Kashuba, O. Andrieieva, N. Goncharova, V. Kyrychenko, I. Karp, S. Lopatskyi, M. Kolos, 2019).

На сучасному етапі фізичне виховання як високодинамічна система, розвиток якої зумовлений постійним удосконаленням спектра притаманних їй засобів і методів на основі новітніх наукових досягнень (А. Альошина, 2016; Т. Круцевич, 2010–2019; Н. Москаленко, 2009–2015; С. Футорний, 2013–2019; V. Kashuba, M. Kolos, O. Rudnytskyi, V. Yaremenko, V. Shandrygos, M. Dudko, O. Andrieieva, 2017), посиленням її потенціалу формами рухової активності з культур різних народів і царини спорту (Н. Гончарова, 2019; Пангелова, 2014–2019; А. Накман, О. Andrieieva, V. Kashuba, Т. Omelchenko, I. Carp, V. Danylchenko, K. Levinskaia, 2019), формуванням ціннісного ставлення студентів до самостійних занять фізичною культурою (Н. Москаленко, Н. Корж, 2016), набуло статусу вагомого детермінанта життєвого простору людини – у сенсі не лише освіти, виховання та здоров'я, а й соціальної ролі, фахової продуктивності, спілкування, відпочинку та психологічного комфорту (Л. Пилипей, 2011–2015; В. Пічурін, 2017; А. Tkachova, M. Dutchak, V. Kashuba, N. Goncharova, Y. Lytvynenko, I. Vako, M. Kolos, S. Lopatskyi, 2020). Підґрунтям задекларованого в сучасних нормативних актах освітньої галузі вдосконалення системи фізичного виховання повинні поставати об'єктивні наукові дані, отримані на основі аналізу досвіду провідних країн світу (М. Дутчак, У. Катерина, О. Андрєєва, 2018; V. Kashuba, S. Futorny, O. Andrieieva, N. Goncharova, I. Carp, O. Bondar, N. Nosova, 2018).

Поступ науки й техніки, соціально-економічні та культурні зміни в соціумі актуалізують завдання підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців (І. Випасняк, 2015–2019; М. Данилевич, 2018; Л. Пилипей, 2015), з огляду на що пошук оптимальних шляхів підготовки висококваліфікованих фахівців із достатнім рівнем конкурентоспроможності на ринку праці постає однією з найважливіших проблем сучасної системи професійної освіти (О. Баландова, 2013;

В. Кашуба, Н. Голованова, 2018; Н. Кузьменко, 2015). На сьогодні особливої уваги вимагає проблема формування професійних якостей і підвищення стійкості організму людини до різних професійних захворювань на основі занять фізичною культурою (Л. Пилипей, 2015; В. Пічурін, 2017; Л. Юмашева, 2007), оскільки кожна професія закономірно передбачає високий рівень розвитку фізичних, психічних якостей і прикладних навичок фахівця (Ю. Остапенко, 2015; Т. Федорова, 2015; N. Byshevets, 2017). У забезпеченні останнього особливо присутню роль відіграє організація професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП) (Ю. Доценко, 2015; Є. Єгоричева, 2010; І. Міхута, 2013; Л. Пилипей, 2015), широкий спектр аспектів якої завжди належав до сфери наукового зацікавлення і українських (О. Андрєєва, М. Гресь, Л. Пилипей, 2019; В. Кашуба, Н. Голованова, 2018; Т. Кириченко, Н. Пангелова, 2017; Т. Круцевич, 2010–2018; Ю. Остапенко, 2015; I. Grygus, L. Petruk, 2015), і зарубіжних (В. Юрчик, 2015; O. Dubinskaya, 2014; J. Freund Rudolf, 2006) учених.

Загалом багатоаспектність досліджень у площині базисного визначення передумов підвищення ефективності ППФП студентів уможливорює окреслення таких пріоритетних векторів: розширення теоретичного матеріалу як інформаційного складника занять із фізичного виховання (В. Кашуба, С. Футорний, 2016; Л. Пилипей, 2015; N. Byshevets, 2017); формування у студентів прагнення до сімейного благополуччя й усвідомленого ведення здорового способу життя (ЗСЖ) (Н. Голованова, 2017; О. Садовський, 2017); забезпечення кожного студента інформацією про адаптаційні резерви організму для усвідомлення безпосередньої залежності майбутньої професійної діяльності від стану власного здоров'я (Н. Москаленко, І. Степанова, 2011; Ю. Остапенко, 2015; Л. Пилипей, 2011). Увиразнює актуальність удосконалення системи ППФП значна ескалація тенденції до зростання захворюваності студентської молоді, детермінованої соціально-економічними й екологічними проблемами, дефіцитом рухової активності, несформованістю навичок ЗСЖ та емоційними перевантаженнями, яких студенти зазнають під час навчання (В. Кашуба, С. Футорний, О. Андрєєва, 2012; В. Кашуба, С. Футорний, 2017; О. Мартинюк, 2011).

Музично-виконавська діяльність – це творчий процес, опанування яким пов'язане не лише із засвоєнням значного обсягу науково-теоретичної, гуманітарної та професійної інформації, а й із високим рівнем розумового напруження та відчутними витратами фізичних сил (Т. Бондар, 2016; П. Маринчук, 2015–2018). Тому професійно зорієнтована підготовка майбутніх фахівців музичних спеціальностей повинна поставати цілісною системою формування необхідних для оптимального функціонування психічних, психофізіологічних механізмів виконавського процесу (Т. Бондар, 2016; П. Маринчук, 2015–2018; Л. Юмашева, 2007).

Аналіз масиву наукових знань слугував підставою для констатації про те, що ППФП студентів музичних спеціалізацій представлена обмеженою кількістю робіт, у яких розв'язано окремі питання вдосконалення професійно значущих умінь і навичок майбутніх керівників хороших колективів, керівників інструментальних колективів (народних, духових та естрадних інструментів), учителів музики,

співаків, зокрема їхнього формування на основі навчання вправ координаційної спрямованості, а також складнокоординаційних рухів у процесі фізичного виховання з урахуванням музичної спеціалізації (Т. Бондар, 2016; Ю. Дудкіна, 2006; І. Коновалов, 2012; А. Рязанцев, 2009; Т. Толкачова, 1999), обґрунтовано програмний зміст процесу фізичного виховання, що забезпечує корекцію професійно залежних порушень постави студентів музичного вищого навчального закладу (Л. Юмашева, 2007).

На особливу увагу заслуговує питання ведення здорового способу життя, підвищення рівня рухової активності та фізичного стану 15–16-річних студентів, оскільки на цей вік припадає найбільше інформаційне навантаження, пов'язане, серед іншого, з фаховою підготовкою.

З огляду на соціальну значущість та актуальність проблеми посилення ефективності ППФП майбутніх фахівців спеціальності «Музичне мистецтво» видається логічно виправданим розроблення нового методологічного підходу до побудови вдосконаленої парадигми ППФП таких фахівців на ґрунті осмислення накопиченого в означеній царині наукового досвіду та вибір її як теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Зведеного Плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.7 «Вдосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні і реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини» (номер державної реєстрації 0111U001734), за темою комплексного наукового проекту «Теоретико-методичні засади формування культури фізичного здоров'я у студентської молоді» на 2015–2017 рр. (номер державної реєстрації 0115U0067675), за темою науково-дослідної роботи кафедри теорії і методики фізичного виховання Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського «Теоретико-методичні засади застосування інноваційних технологій у фізичному вихованні та спорті» на 2018–2022 рр. (авторка брала участь у розробленні теми в якості виконавця). Роль авторки полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні положень концепції ППФП у системі фізичного виховання студентів закладів освіти.

Мета дослідження – на підставі теоретичного аналізу та власних досліджень науково обґрунтувати, розробити й експериментально перевірити дієвість концепції професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво» для підвищення рівня їхньої готовності до професійної діяльності.

Для дослідження зазначеної мети передбачено виконання таких завдань:

1. З'ясувати стан розробленості проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

2. Визначити особливості фізичного розвитку, фізичного здоров'я, функціонального стану систем організму, фізичної роботоздатності, мотиви й інтереси до занять із фізичного виховання, оцінити рівень теоретичних знань із фізичної культури та виявити професійно значущі фізичні та професійні якості студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

3. Обґрунтувати передумови та розробити теоретико-методичні основи

концепції професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

4. Аргументувати та розробити технологію професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво» як складника запропонованої авторської концепції.

5. Експериментально перевірити дієвість концепції професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво» щодо підвищення рівня їхньої готовності до професійної діяльності.

Об'єкт дослідження – процес професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

Предмет дослідження – теоретико-методичні засади концепції професійно-прикладної фізичної підготовки 16–17-річних студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

Методологія дослідження. Теоретико-методологічний базис дисертаційної праці становили:

- теоретичні основи теорії і методики фізичної культури та спорту (О. Андрєєва, В. Ареф'єв, М. Булатова, М. Дутчак, В. Кашуба, Т. Круцевич, Л. Матвєєв, Н. Москаленко, Н. Пангелова, В. Платонов, Є. Приступа, Б. Шиян та ін.);
- положення загальнонаукової методології; системний, комплексний і діяльнісний підходи; розвиток людини в онтогенезі (Б. Анан'єв, О. Леонт'єв, Л. Виготський та ін.);
- базові положення ППФП (В. Кашуба, Н. Голованова, Т. Круцевич, Л. Пилипей, В. Пічурін та ін.);
- система контролю рухової діяльності людини (В. Запорожанов, В. Заціорський, Т. Круцевич, В. Сергієнко, Л. Сергієнко й ін.);
- концептуальні положення проектування педагогічних технологій (А. Альошина, О. Андрєєва, Н. Пангелова, Е. Яковлєв, Н. Яковлєва та ін.);
- концептуальні положення розроблення профілактично-оздоровчих заходів, які уможливають отримання аналітичних та емпіричних матеріалів для формування структурних варіацій оздоровчих заходів у закладах освіти (А. Альошина, І. Випасняк, В. Кашуба й ін.);
- основи здоров'я та ЗСЖ (О. Бар-Ор, Т. Роуланд, Н. Гончарова, С. Футорний, R. Paffenbarger, S. Schlosberg та ін.);
- здоров'яформування учасників освітнього процесу (Н. Гончарова, Л. Калакаускене, В. Кашуба й ін.);
- методологічні основи формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до занять руховою активністю (Е. Ільїн, Т. Круцевич, Н. Москаленко, Є. Приступа й ін.).

Методи дослідження. На ґрунті аналізу й узагальнення фахової науково-методичної літератури, практичного досвіду українських і зарубіжних учених розкрито актуальність дослідження, уточнено та конкретизовано його мету, завдання і спрямованість, а також узагальнено наукові підходи до організації фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти, проблеми підвищення рівня підготовленості, мотивації студентів спеціальностей: 025 «Музичне мистецтво»

(оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти, спів, хорове диригування, теорія музики), 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» (народне пісенне мистецтво, народне інструментальне мистецтво (духові та естрадні інструменти), народне інструментальне мистецтво (народні інструменти), кінофотовідеосправа, видовищно-театралізовані заходи), 026 «Сценічне мистецтво» (акторське мистецтво), 024 «Хореографія» у процесі ППФП.

Основним методом дослідження обрано педагогічний експеримент, у якому брали участь студенти I–IV курсів вказаних вище спеціальностей. Педагогічні спостереження уможливили планомірний аналіз й оцінювання методів організації та проведення освітнього процесу, а також візуальне оцінювання емоційного стану, роботоздатності й втоми досліджуваного контингенту. Аналізу підлягали понад 60 занять фізичного виховання. За ступенем поінформованості практикували приховані спостереження, за формою – включені та безперервні, за тимчасовою ознакою – опосередковані, за кількістю спостережень – постійні. Констатувальний етап передбачав отримання інформації про рівень мотивації та інтересів студентів до фізкультурно-оздоровчих і рекреаційних занять (анкети); з'ясування рівня теоретичних знань із фізичної культури (тестові завдання різної складності); визначення біогеометричного профілю постави (візуальний «скринінг» рівня стану постави (В. Кашуба, Р. Бирик, Н. Носова, 2012); оцінювання рівня фізичного здоров'я (експрес-методика оцінювання соматичного здоров'я Г. Апанасенка із визначенням таких параметрів: співвідношення зросту та маси тіла, силового й життєвого індексів, індексів Робінсона та Руф'є); встановлення рівня фізичної підготовленості (тести відповідно до навчальної програми із фізичної культури, інструментальна методика «монтаж-демонтаж», У. Г. Давлетшина); порівняння отриманих показників студентів I–IV курсів і між спеціальностями на кожному курсі; експертне оцінювання за допомогою методу переваги (як експертів було залучено науково-педагогічних працівників Вінницького державного педагогічного університету та Вінницького коледжу культури і мистецтв імені М. Д. Леонтовича, Тульчинського коледжу культури, Житомирського музичного коледжу імені Віктора Косенка, стаж роботи яких перевищував 10 років) для обґрунтування професійно значущих якостей студентів спеціальності «Музичне мистецтво». До спектра використаних у роботі методів математичної статистики належали описова статистика, вибірковий метод (у межах обраної надійності Р для досліджуваного обсягу вибірки ($n_1 + n_2$) статистично значущими вважали відмінності, що не перевищували 5 % від рівня значущості (p) за числа ступенів свободи ($n_1 + n_2 - 2$); відповідність вибірок отриманих у дослідженні даних перевіряли на основі нормального закону розподілу).

Широта проблеми, що підлягала вивченню, і різноманіття поставлених завдань зумовили різну організацію досліджень і експериментів, які об'єднувала така спільна ознака, як попереднє планування.

Наукова новизна дослідження:

- уперше науково обґрунтовано концепцію професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні

інструменти, народні інструменти», спрямованої на підвищення рівня готовності студентів до професійної діяльності. Структурними елементами концепції є: передумови розроблення (соціальні, особистісні, біологічні та професійні); діалектичний, аксіологічний, системний, соціокультурний, структурно-функціональний, акмеологічний, синергетичний, професіографічний, діяльнісний, компетентнісний, особистісний, екзистенційний підходи, що виступали теоретичним базисом концепції, мета, завдання, принципи, організаційно-педагогічні й дидактичні умови, етапи впровадження, критерії ефективності та шляхи реалізації концепції;

- уперше обґрунтовано, розроблено технологію професійно-прикладної фізичної підготовки як практичний складник концепції, що охоплює: мету, завдання, принципи, етапи (підготовчий, базовий, підтримувальний), структурні компоненти (діагностико-організаційний, інформаційно-гносеологічний, методичний, критерійно-оцінювальний), низку інтерактивних форм навчання, зміст програм професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» в освітньому процесі (для розвитку та вдосконалення професійно важливих якостей, формування ергономічно доцільної пози гри на інструменті, профілактики та корекції порушень біогеометричного профілю постави), види контролю, а також критерії ефективності;

- уперше визначено професійно значущі якості студентів спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» (гра на музичному інструменті – скрипці), «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» (гра на музичному інструменті – барабані), що впливають на формування професійної майстерності студентів;

- уперше визначено ергономічно доцільні пози студентів спеціальності «Музичне мистецтво» під час гри на інструменті спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти»;

- уперше проведено порівняння показників фізичних якостей: витривалості, швидкості, спритності, гнучкості, статичної силової витривалості м'язів тулуба, тонкорухової координації студентів мистецьких спеціальностей у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки;

- доповнено дані щодо негативної тенденції зменшення рівня фізичного стану, показників біогеометричного профілю постави студентів мистецьких спеціальностей;

- доповнено дані щодо професійно значущих якостей студентів спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» (гра на музичному інструменті – фортепіано), «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» (гра на музичному інструменті – баяні), що впливають на формування професійної майстерності студентів;

- доповнено зміст професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та

ударні інструменти, народні інструменти» у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки, види контролю, а також критерії ефективності;

- набули подальшого розвитку дані про мотиваційні пріоритети й інтереси, стан здоров'я, фізичну підготовленість, рівень теоретичної підготовленості з фізичної культури студентів мистецьких спеціальностей;

- розширено систему знань щодо професійно-прикладної фізичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей на підставі теоретичного аналізу й узагальнення даних, передової практики, власних експериментальних досліджень.

Практичну значущість дисертаційної роботи вбачаємо у можливості широкого застосування її теоретичних положень і методичних розробок у ході організації занять із фізичного виховання студентів, що передбачає використання сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій з урахуванням мотивів, інтересів студентів освітніх закладів культури й мистецтв, уведення теоретичних положень галузі фізичної культури і спорту в інноваційний контекст.

Запропоновано комплекси фізичних вправ, спрямованих на профілактику порушень постави студентів, підвищення рівня стану біогеометричного профілю, розвитку та вдосконалення професійно важливих фізичних якостей, формування ергономічно доцільної пози гри на інструменті.

Результати досліджень залучено до планування й організації освітнього процесу з фізичного виховання, зокрема вдосконалення навчальних дисциплін у Вінницькому коледжі культури і мистецтв імені М. Д. Леонтовича («Фізична культура»), Тульчинському коледжі культури («Фізична культура»), Житомирському музичному коледжі імені В. С. Косенка («Фізичне виховання»), Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка («Фізичне виховання»), Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського («Інноваційні педагогічні технології в системі фізичного виховання», «Теорії і методики фізичного виховання», «Нетрадиційні засоби фізичного виховання»), Миколаївському національному університету імені В. О. Сухомлинського («Нові технології в фізичному вихованні і спорті»). Упровадження підтверджено відповідними довідками й актами.

Особистий внесок здобувача в опублікованих зі співавторами наукових розвідках полягає у виборі проблематики, обґрунтуванні її актуальності, аналізі наукових даних із теми, визначенні мети, об'єкта й предмета дослідження, організації та виконанні експериментальної частини роботи, систематизації й інтерпретації статистичного та фактичного матеріалу, формулюванні висновків. Внесок співавторів окреслений участю в організації досліджень окремих наукових напрямів, допомогою в обробці матеріалів дослідження, їхньому частковому обговоренні та участю в дискусіях і круглих столах, оформленні публікацій.

Кандидатську дисертацію з теми «Швидкісно-силова підготовка семиборок 12–14 років на етапі спеціалізованої базової підготовки» захищено 2001 року. Її матеріали в тексті докторської дисертації не використано.

Апробація результатів дисертації. Основні положення досліджень було представлено на: міжнародних науково-практичних конференціях «Фізична культура, спорт та здоров'я нації» (Вінниця, 2011, 2013, 2016, 2019); міжнародних

науково-практичних конференціях «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 2012, 2014, 2018); International Scientific-Practical Conference «Actual questions and problems of development of social sciences» (Kielce, 2016); Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретические и прикладные аспекты олимпийского образования, физической культуры и спорта школьников и учащейся молодежи» (Брест, 2017); Міжнародній науково-практичній конференції «Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві» (Луцьк, 2017); Міжнародній конференції «Сталий розвиток і спадщина у спорті: проблеми та перспективи» (Київ, 2018); Міжнародній конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я нації» (Житомир, 2019); I Міжнародній науково-практичній конференції «VinSmartEco» (Вінниця, 2019); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень» (Вінниця, 2015); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми сучасної валеології, фізичної культури та реабілітації» (Херсон, 2015); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-методичні основи організації фізичного виховання молоді» (Львів, 2016); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами» (Вінниця, 2018); на щорічних науково-методичних конференціях кафедр теоретико-методичних основ фізичного виховання і теорії і методики фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (2010–2019).

Публікації. За темою дисертаційної роботи опубліковано 40 наукових праць. Основні наукові результати дисертаційної роботи викладено в 25 наукових працях, з них 1 монографія, 19 статей у фахових виданнях України, з яких 11 включено до міжнародної наукометричної бази, та 5 статей у науковому періодичному виданні Польщі, яке включено до міжнародної наукометричної бази. 8 публікацій мають апробаційний характер, 7 – додатково відображають наукові результати дисертації (із них – 1 навчальний посібник).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел (498 найменування), 12 додатків. Загальний обсяг роботи становить 562 сторінки. Дисертація містить 106 таблиць і 45 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми; вказано зв'язок із науковими планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та методи дослідження, методологію; розкрито наукову новизну та практичну значущість роботи; відзначено особистий внесок здобувача у спільних публікаціях; описано сферу апробації результатів дослідження та зазначено кількість публікацій за темою дисертаційної роботи.

У першому розділі «Сучасні проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей в системі фізичного виховання» проаналізовано вітчизняну та зарубіжну літературу, присвячену

особливостям рівня мотивації, рухової активності, стану здоров'я та рівня фізичної підготовленості студентської молоді.

Динаміка розвитку сучасного суспільства зумовлена дотриманням інноваційного вектора, до виявів чого належать науково-технічний поступ, швидка зміна технологій, трансформації в системі життєвих цілей і цінностей. Це закономірно позначається на вимогах соціуму до системи освіти (М. Данилевич, О. Романчук, 2019). Науково-технічна еволюція вносить суттєві корективи в сферу виробничої діяльності фахівців, оновлює та ускладнює вимоги до ППФП студентів, їхньої трудової діяльності (Л. Пилипей, 2011).

На основі даних науково-методичної літератури та системного підходу визначено тенденції наукової думки щодо проблеми погіршення фізичного стану сучасної студентської молоді (С. Футорний, М. Дудко, 2015; І. Чередниченко, 2018; А. Шанковський, 2018). Серед останніх – незадовільний рівень розвитку таких компонентів фізичного стану, як фізична підготовленість і здоров'я студентів (Ж. Дьоміна, 2010; Є. Йоркіна, 2011; В. Кашуба, Л. Денисова, Н. Голованова, 2016; Л. Пилипей, 2010; С. Халайджі, 2006). Не є винятком стан фізичного розвитку та підготовленості студентів, які навчаються за музично-педагогічним фахом (І. Коновалов, 2013; В. Кравчук, 2014; А. Рязанцев, 2009). Це увиразнює вагомість питання реалізації ППФП протягом навчання, що передбачає особливості майбутньої професії та забезпечує досягнення високого рівня здоров'я, психофізіологічної підготовленості, виховання позитивного ставлення до фізкультурно-спортивно-оздоровчої діяльності, яка б відповідала найважливішим виробничим вимогам до спеціалістів і детермінувала високу якість професійної діяльності.

Особливе місце у професійній освіті майбутніх фахівців посідає спеціальна фізична підготовка, застосування інформаційних технологій у практиці фізичного виховання, які відкривають нові можливості для підвищення ефективності організації процесу ППФП (Н. Голованова, В. Кашуба, 2011; А. Єфремова, Л. Шестерова, 2017; Л. Пилипей, 2010).

З огляду на це підготовка студентів спеціальності «Музичне мистецтво» із застосуванням сучасних технологій, спрямованих на розвиток професійно значущих фізичних якостей, на сучасному етапі реформування освіти є актуальною та необхідною. Огляд наукових джерел (І. Коновалов, 2013; В. Кравчук, 2014; А. Рязанцев, 2009; Л. Юмашева, 2007) дає підстави стверджувати про недостатність у науковому дискурсі досліджень, присвячених організації професійної підготовки студентів мистецьких спеціальностей.

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» описано й обґрунтовано систему взаємодоповнювальних методів дослідження, етапи виконання дослідження, а також подано інформацію щодо організації дослідження та досліджуваного контингенту.

У роботі використано такі методи дослідження: аналіз та узагальнення спеціальної науково-методичної літератури, інформаційних ресурсів мережі Інтернет і передового досвіду; узагальнення нормативно-правової бази, програмно-методичної документації; абстрагування, контент-аналіз, конкретизація та

класифікація, прогнозування; тестування теоретичних знань, педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, візуальний «скринінг» рівня стану біогеометричного профілю постави; оцінювання рівня фізичного здоров'я; експертне оцінювання за допомогою методу переваги (ранжирування); методи математичної статистики.

Дослідження, спроектоване на чотири етапи, виконували протягом 2010–2019 рр. Послідовність постановки та вирішення завдань детермінувала логіка дослідницького процесу й отримані результати.

Перший етап дослідження (вересень 2010 – серпень 2016 рр.) передбачав аналіз даних фахової науково-методичної літератури з проблеми дослідження, систематизацію загальнотеоретичних відомостей і практичного досвіду із реалізації ППФП студентів мистецьких спеціальностей у процесі фізичного виховання, виокремлення сучасних тенденцій і стратегічних напрямів розвитку професійних фізичних якостей, підтримання здоров'я, формування ергономічно доцільної пози гри на інструменті, профілактику порушень біогеометричного профілю постави, важливу для ефективної професійної діяльності. Сформульовано основні завдання дослідження, дібрано його методи, розроблено план, а також за допомогою методів експертних оцінок встановлено професійно важливі фізичні якості студентів музичного профілю.

Проведені на першому етапі теоретичні дослідження відзначалися зорієнтованістю на виявлення найбільш актуальних наукових напрямів пошуку новітніх форм, методів і методик корекції фізичного стану студентів, що сприяло визначенню об'єкта дослідження та добору контингенту досліджуваних.

Другий етап дослідження (вересень 2016 – серпень 2017 рр.) – експериментальне дослідження, що охоплювало вивчення вихідних даних фізичного розвитку та функціонального стану студентів, стану біогеометричного профілю постави, оцінювання стану їхнього здоров'я, визначення рівня фізичної роботоздатності, пов'язане з оцінюванням особливостей мотивів та інтересів студентів, рівня теоретичних знань із предмета «Фізична культура» (дослідження проведено під час безпосереднього керівництва дисертаційною роботою П. І. Маринчука), а також розробленням концепції ППФП студентів мистецьких спеціальностей.

У дослідженні взяло участь 788 студентів Вінницького коледжу культури і мистецтв імені М. Д. Леонтовича, Тульчинського коледжу культури, Житомирського музичного коледжу імені Віктора Косенка, а саме: I курсу (n = 196), II курсу (n = 200), III курсу (n = 192), IV курсу (n = 200).

Етап було присвячено розробленню технології ППФП, спрямованої на розвиток професійно значущих якостей студентів-музикантів, та інформаційно-методичного проекту (ІМП) «Пазли здоров'я», зорієнтованого на оптимізацію впровадження технології в освітній процес.

Третій етап дослідження (вересень 2017 – вересень 2018 рр.) – упровадження технології ППФП і проведення формувального експерименту із залученням 40 студентів спеціальності «Музичне мистецтво» (юнаків і дівчат 16–17 років), розподілених на контрольні й експериментальні групи за спеціалізацією

(«фортепіано, оркестрові струнні інструменти» – дівчата II курсу віком 16–17 років, контрольна група (КГ1) (10 осіб) та експериментальна група (ЕГ1) (9 осіб); «оркестрові духові та ударні інструменти» (флейта, гобой, кларнет, фагот, саксофон, валторна, труба, тромбон, туба, ударні інструменти) і «народні інструменти» (баян, акордеон, домра, бандура, гітара) – КГ2 (10 осіб), ЕГ2 (11 осіб).

Четвертий етап дослідження (жовтень 2018 – грудень 2019 рр.) – обговорення й опис отриманих результатів дослідження, підготовка висновків і практичних рекомендацій, оформлення роботи, впровадження результатів дослідження у практику роботи кафедр фізичного виховання закладів освіти культури і мистецтв України. Також підготовлено монографію, в якій висвітлено результати теоретичного пошуку та дослідно-експериментальної роботи.

У третьому розділі **«Особливості мотивації, рівня теоретичних знань та фізичного стану студентів мистецьких спеціальностей»** представлено результати констатувального експерименту, розкрито особливості мотивів та інтересів студентів мистецьких спеціальностей I–IV курсів до занять фізичною культурою і спортом, визначено рівень теоретичних знань студентів із предмета «фізична культура», проаналізовано рівень фізичної підготовленості, фізичної роботоздатності, функціонального стану та фізичного здоров'я студентів мистецьких спеціальностей, проведено експертне оцінювання фізичних якостей і професійно важливих якостей студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Дослідження проведено під час безпосереднього керівництва дисертаційною роботою П. І. Маринчука.

Результати анкетування дають підстави стверджувати думку про те, що серед видів фізкультурно-оздоровчої діяльності пріоритет складають для юнаків I курсу: 3D фітнес – 43,48 %, заняття із використанням стретчингу – 10,14 %, фітбол-аеробіка – 15,94 %, баскетбол – 8,70 %; II курсу – 3D фітнес – 49,18 %, заняття із використанням стретчингу – 18,03 %, фітбол-аеробіка – 13,11 %, волейбол – 9,84 %; III курсу – 3D фітнес – 58,06 %, заняття з використанням стретчингу – 14,52 %, фітбол-аеробіка – 9,68 %, волейбол – 9,68 %; IV курсу – 3D фітнес – 45,07 %, заняття з використанням стретчингу – 11,27 %, фітбол-аеробіка – 9,86 %, волейбол – 8,45 %.

Відповідно, прерогативою для дівчат I курсу є: 3D фітнес – 44,09 %, заняття з використанням стретчингу – 14,96 %, фітбол-аеробіка – 8,66 %, теніс – 8,66 %; II курсу – 3D фітнес – 24,46 %, заняття з використанням стретчингу – 21,58 %, фітбол-аеробіка – 9,35 %, теніс – 15,83 %, волейбол – 9,35 %; III курсу – 3D фітнес – 50,00 %, заняття з використанням стретчингу – 12,31 %, фітбол-аеробіка – 11,54 %, волейбол – 9,23 %; IV курсу – 3D фітнес – 65,12 %, заняття з використанням стретчингу – 10,09 %, степ-аеробіка – 8,53 %.

Оцінювання й аналіз даних проведеного на предмет визначення мотиваційних пріоритетів студентів мистецьких спеціальностей анкетування слугують підставою для констатації того факту, що більшість студентів вважає доцільним проведення в їхньому освітньому закладі позанавчальних занять фізкультурно-оздоровчого спрямування: найбільший відсоток охочих до таких занять виявлено на III курсі, зокрема серед дівчат спеціальності «Хореографія» (94,7 %), найменший – серед

юнаків спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» (66,7 %). За результатами анкетування встановлено детермінованість низького рівня виконання самостійної роботи студентами I–IV курсів нерозробленістю методичної інформації із розвитку переважаючих фізичних якостей і професійних здібностей, нестачею часу, відсутністю умов для їхньої реалізації.

За результатами тестування досліджуваних студентів на предмет визначення рівня їхніх теоретичних знань із предмета «Фізична культура» з'ясовано, що 37,80 % дівчат мистецьких спеціальностей I-го курсу мають середній рівень таких знань, 14,96 % – достатній рівень, 39,37 % – нижче за середній рівень, 6,30 % – низький рівень; 30,94 % дівчат II-го курсу – середній рівень, 23,02 % – достатній рівень, 35,97 % – нижче за середній рівень, 8,63 % – низький рівень; 38,46 % дівчат III-го курсу – середній рівень, 34,62 % – достатній рівень, 22,31 % – нижчий за середній рівень, 3,08 % – низький рівень; 44,96 % дівчат IV-го курсу – середній рівень, 26,36 % – достатній рівень, 26,36 % – нижче за середній рівень; 52,17 % юнаків мистецьких спеціальностей I-го курсу мають середній рівень таких знань, 34,78 % – достатній рівень, 4,35 % – нижче за середній рівень, 1,45 % – низький рівень; 42,62 % юнаків II-го курсу – середній рівень, 9,84 % – достатній рівень, 39,34 % – нижче за середній рівень; 41,94 % юнаків III-го курсу – середній рівень, 32,26 % – достатній рівень, 20,97 % – нижче за середній рівень; 57,75 % юнаків IV-го курсу – середній рівень, 23,94 % – достатній рівень, 12,68 % – нижче за середній рівень.

Установлено зростання кількості дівчат із нижче за середній рівнем індексу фізичної роботоздатності (ІФР) із кожним наступним курсом (на I курсі – 4,72 % дівчат із нижче за середній рівнем ІФР; на II курсі – на 11,11 % більше, ніж на I курсі; на III курсі – на 3,40 % більше, ніж на II курсі; на IV курсі – 24,03 % дівчат із нижче за середній рівнем ІФР), а також зниження кількості юнаків із високим і вище за середній рівнями індексу фізичної роботоздатності із кожним наступним курсом.

Оцінено рівень фізичного здоров'я (РФЗ) студентів мистецьких спеціальностей і виявлено домінування серед них середнього рівня фізичного здоров'я: у дівчат I-го курсу – 70,87 %, у другокурсниць – 62,59 %, у представниць III та IV курсів – 58,46 % і 59,69 % відповідно (тоді як найбільшу кількість осіб із РФЗ «низький» спостережено серед дівчат IV курсу – 13,95 %); у юнаків I курсу – 57,97 %, у другокурсників – 70,49 %, у представників III та IV курсів – 75,81 % і 73,24 % відповідно (тоді як найбільшу кількість осіб із РФЗ «низький» простежено серед юнаків II курсу – 3,28 %).

На основі візуального «скринінгу» рівня стану біогеометричного профілю постави респондентів мистецьких спеціальностей окреслено тенденцію до посилення негативної динаміки збільшення кількості студентів із різнотипними функціональними порушеннями: встановлено, що нормальну поставу мають 65,22% юнаків I-го, 52,46 % студентів II-го, 48,39 % юнаків III-го та 48,39 % студентів IV-го курсів.

Найбільш частотними порушеннями є: на I курсі – «сколіотична постава» (19,35 % осіб спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти», 50,00 % осіб спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти»), «кругла спина» (16,67 % осіб спеціалізації «акторське мистецтво,

кінофотовідеосправа, теорія музики», 35,48 % осіб спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти»); на II курсі – «сколіотична постава» (57,14 % осіб спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти»), «кругла спина» (38,89 % осіб спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти», 28,57 % осіб спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики»), «круглоувігнута спина» (2,78 % осіб спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти»); на III курсі – «сколіотична постава» (66,67 % осіб спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти»); на IV курсі – «сколіотична постава» (35,71 % осіб спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики», 28,57 % осіб спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти», 33,33 % осіб спеціальності «Хореографія»).

Результатом аналізу співвідношення типів постави дівчат мистецьких спеціальностей I, II, III та, відповідно, IV курсів стало підтвердження негативної тенденції щодо зменшення частки студенток із нормальною поставою з плином навчання: порівняно з I курсом на IV курсі відбулося зменшення частки респонденток із нормальною поставою до 56,59 %, тобто із 15 представниць спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» на I курсі до 11 на IV курсі, із 42 осіб спеціалізації «спів, хорове диригування» на I курсі до 28 на IV курсі, із 18 представниць спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» на I курсі до 6 на IV курсі, із 34 студенток спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» на I курсі до 11 на IV курсі, із 20 респонденток спеціальності «Хореографія» на I курсі до 17 на IV курсі.

Установлено, що для студенток I курсу типовими порушеннями є такі, як: «сколіотична постава» (45,45 % випадків серед дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти») та «кругла спина» (33,33 % серед дівчат спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти»); для студенток II курсу: «сколіотична постава» (37,50 % серед дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», у 20,41 % представниць спеціалізації «спів, хорове диригування»); для студенток III курсу: «сколіотична постава» (38,24 % серед дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», 17,95 % серед дівчат «спів, хорове диригування»); для студенток IV курсу: «сколіотична постава» (22,22 % серед дівчат спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти», 44,12 % серед дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти») та «кругла спина» (23,53 % серед дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», 38,89 % серед дівчат спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти»).

Отримані дані розкривають негативну динаміку ескалації порушень постави студентів від I-го до IV-го курсів, а також найвищі показники таких відхилень ОРА в групах спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» й «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти».

Розподіл студенток за рівнем стану біогеометричного профілю постави дає підстави стверджувати, що на I курсі 20,47 % дівчат мають низький рівень стану постави, 37,01 % – середній, 42,52 % – високий (серед представників спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» переважає низький рівень стану постави – 36,36 %; спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» домінує середній рівень стану постави – 56,56 %; спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» та спеціальності «Хореографія» пріоритет належить високому рівню стану профілю постави – 66,67 % та 93,75 % відповідно); на II курсі 23,74 % дівчат демонструють низький рівень стану профілю постави, 40,29 % – середній, 35,97 % – високий (серед представників спеціальності «Хореографія» та спеціалізацій «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» переважає високий рівень стану постави – 45,45 % і 70,59 % відповідно, спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» домінує низький рівень стану профілю постави – 36,36 %); на III курсі 30,77 % осіб виявляють низький рівень стану профілю постави, 30,00 % – середній, 39,23 % – високий (серед представників спеціалізацій «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти», «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» переважає високий рівень стану постави – 11,11 % і 11,76 % відповідно); на IV курсі 34,11 % студентів представляють низький рівень стану біогеометричного профілю постави, 30,23 % – середній, а 35,66 % – високий (рис. 1).

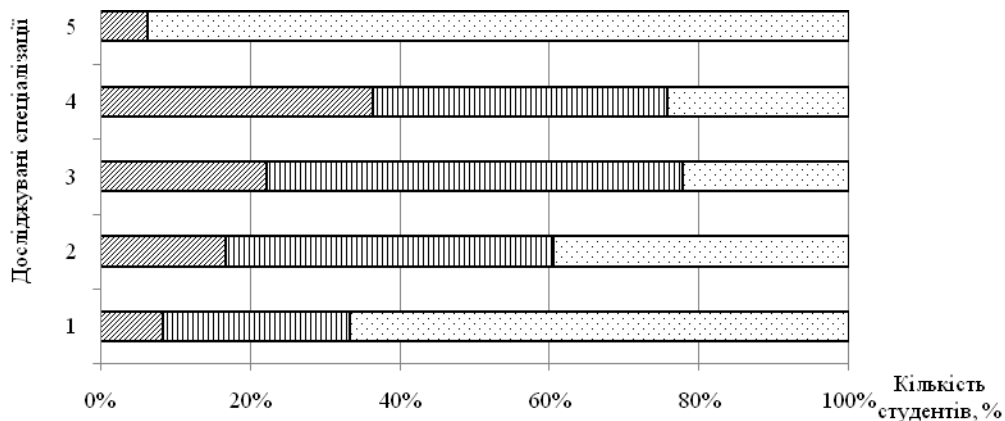

Рис. 1. Розподіл дівчат I курсу мистецьких спеціальностей різних спеціалізацій за рівнем стану біогеометричного профілю постави, (n = 127):

▨ – низький; ▤ – середній; ▩ – високий; 1 – акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики; 2 – спів, хорове диригування; 3 – оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти; 4 – фортепіано, оркестрові, струнні інструменти; 5 – хореографія

Окреслено тенденцію щодо залежності особливостей рівня стану біогеометричного профілю постави юнаків від курсу навчання (серед юнаків I курсу 18,84 % осіб мають низький рівень стану біогеометричного профілю постави, 18,84 % – середній, 62,32 % – високий), а також переважання в контингенті юнаків зі сколіотичною поставою низького рівня стану її біогеометричного профілю постави (7,69 % – спеціалізація «спів, хорове диригування» та спеціальність

«Хореографія», 19,35 % – спеціалізація «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти», 50 % – спеціалізація «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти») (рис. 2).

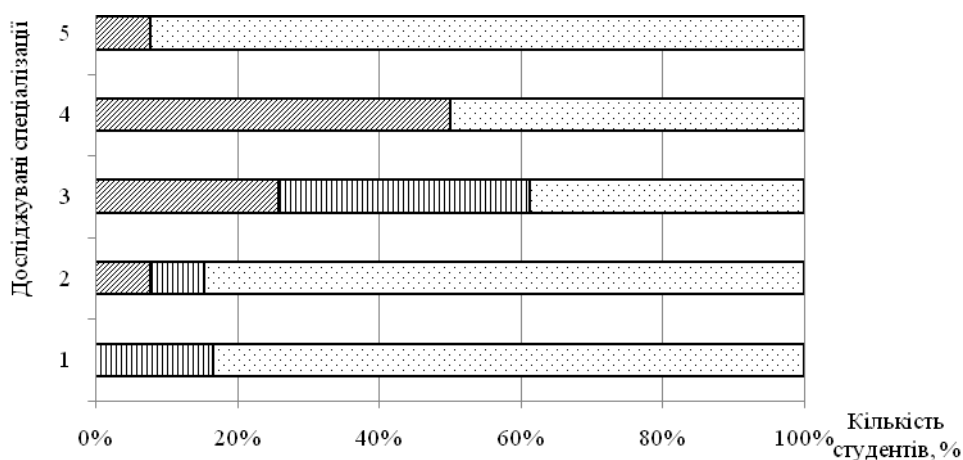

Рис. 2. Розподіл юнаків I курсу мистецьких спеціальностей різних спеціалізацій за рівнем стану біогеометричного профілю постави, (n = 69):

▨ – низький; ▤ – середній; ▩ – високий; 1 – акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики; 2 – спів, хорове диригування; 3 – оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти; 4 – фортепіано, оркестрові, струнні інструменти; 5 – хореографія

Серед юнаків II курсу 44,26 % осіб притаманний високий рівень стану біогеометричного профілю постави, 26,23 % – середній, 29,51 % – низький (представникам спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» не властивий середній рівень стану біогеометричного профілю постави на тлі досить високих показників низького (57,14 %) та високого (83,33 %); III курсу – 38,71 % – низький рівень стану біогеометричного профілю постави, 20,97 % – середній, 40,32 % – високий (високий рівень стану біогеометричного профілю постави характерний для представників спеціалізацій «спів, хорове диригування» – 75 %, «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» та спеціальності «Хореографія» – по 71,43 %); IV курсу встановлено відсоткове співвідношення низького, середнього та високого рівнів стану біогеометричного профілю постави – 42,25 %, 25,35 % та 32,39 % відповідно.

Як наслідок, студентів спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» розподілено за рівнем стану біогеометричного профілю постави так: 54,29 % – низький рівень, по 22,86 % – середній і високий рівні.

Визначення рівня фізичної підготовленості студентів мистецьких спеціальностей уможливило окреслення загальної тенденції щодо погіршення їхніх результатів упродовж періоду I–IV курси ($p < 0,05$) (рівень фізичної підготовленості студенток досліджували на основі показників статичної силової витривалості груп м'язів тулуба).

Під час педагогічного експерименту виявлено негативну тенденцію щодо погіршення результатів фізичної підготовленості студентів музичних

спеціальностей у процесі навчання, що доведено статистично достовірно гіршими результатами фізичної підготовленості студентів II–IV курсів порівняно із результатами студентів I курсу ($p < 0,05$) (табл. 1).

Шляхом експертного оцінювання професійно значущих фізичних якостей студентів спеціальності «Музичне мистецтво» різних спеціалізацій встановлено, що найбільш значущою професійною фізичною якістю для студентів спеціалізації «фортепіано» виступає статична силова витривалість ($R = 1,42$), коефіцієнт конкордації $W = 0,912$, що є статистично значущим на рівні $p < 0,01$; для студентів спеціалізації «оркестрові струнні інструменти» (скрипка) особливо значущою постає сила м'язів шиї, плечового поясу, яка уможливорює належне перенесення тривалого навантаження на верхні кінцівки та плечовий пояс, зумовлене потребою втримання музичного інструмента та гри на ньому, коефіцієнт конкордації $W = 0,909$, що є статистично значущим на рівні $p < 0,01$; для студентів спеціалізації «народні інструменти» (баян) прерогативу складає статична силова витривалість ($R = 1,42$), коефіцієнт конкордації $W = 0,918$, що є статистично значущим на рівні $p < 0,01$; для студентів спеціалізації «ударні інструменти» (барабан) превалюють спеціальна витривалість ($R = 1,67$) та моторика рук ($R = 2,08$), коефіцієнт конкордації $W = 0,908$, що є статистично значущим на рівні $p < 0,01$.

Унаслідок експертного оцінювання професійних якостей студентів спеціальності «Музичне мистецтво» різних спеціалізацій виокремлено найбільш значущі професійні якості студентів спеціалізацій «фортепіано» (збереження природних рухів, посидючість, ($R = 1,50$), коефіцієнт конкордації $W = 0,92$), «оркестрові струнні інструменти» (чутливість пальців, плавність, еластичність рухів пальців – скрипка, ($R = 1,67$), коефіцієнт конкордації $W = 0,88$), «народні інструменти» (точність правильних відчуттів рухів (рухи руки пластичні, вільні, спрямовані на створення максимально зручного для дії пальців положення) – баян, ($R = 13$), коефіцієнт конкордації $W = 0,89$), «ударні інструменти» (швидкість пальців, кисті, передпліччя, комбінування рухів; відчуття часу; ритмічність рухів, відчуття ритму – барабан, ($R = 1,17$), коефіцієнт конкордації $W = 0,913$).

У межах визначення тонкорухової координації студентів I–IV курсів мистецьких спеціальностей за допомогою тестів «монтаж-демонтаж» і У. Г. Давлетшина з'ясовано, що в усіх досліджуваних спеціалізацій кількість монтованих одиниць є більшою за кількість демонтованих. Серед дівчат спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» відбулося зниження результату виконання вищеназваного тесту впродовж навчання від I до IV курсів (у дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» на III курсі показники є вищими порівняно з I курсом на 2,18 од. під час монтажу та на 1,03 од. під час демонтажу, а на IV курсі показники – збільшені лише в частині тесту «демонтаж»).

Показники виконання тесту «монтаж-демонтаж» юнаків спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» виявилися кращими на III та II курсах порівняно із I курсом на 1,03 од. та 1,17 од. відповідно під час виконання монтажу та на 0,04 од. та 0,33 од. під час виконання демонтажу. Студенти спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти»

Фізична підготовленість студенток мистецьких спеціальностей I–IV курсів, (n = 525)

Контингент студентів, n	Тести													
	біг на 100 м, с		човниковий біг 4x9 м, с		згинання-розгинання рук в упорі лежачи, разів		стрибок у довжину з місця, см		підйом тулуба в сід із положення лежачи, см		нахил тулуба вперед із положення сидячи, см		стрибки через скакалку протягом 30 с, разів	
	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s
I курс (n = 127)	16,22	0,62	11,05	0,35	11,65	1,07	152,86	3,24	38,76	2,26	9,61	0,82	43,50	2,07
II курс (n = 139)	16,44	0,66	11,31*	0,51	10,84*	1,08	152,18	3,02	37,78	2,23	9,49	0,94	42,89	1,83
III курс (n = 130)	16,74	0,73	11,53*	0,57	10,13*	1,00	151,94	3,23	36,66	2,10	8,58	0,85	41,77	2,21
IV курс (n = 129)	16,92	0,63	12,05*	0,58	8,81	0,85	151,41	3,37	35,09	2,17	7,94	0,76	41,50	2,41

Примітка: * – різниця статистично достовірна порівняно зі студентками I курсу на рівні $p < 0,05$ відповідно до критерію Стьюдента

продемонстрували середньостатистичне значення в частині тесту «монтаж» на I курсі на рівні $\bar{x} = 21,83$ од.; ($S = 1,49$), тоді як на IV курсі – більше на 0,73 од., тобто на рівні $\bar{x} = 22,57$ од.; ($S = 1,09$), у частині тесту «демонтаж» на I курсі на рівні $\bar{x} = 20,13$ од.; ($S = 1,12$), що на 1,46 од. більше порівняно із результатом юнаків спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», на 2,41 од. більше порівняно із результатом юнаків спеціалізації «спів, хорове диригування» та на 2,75 од. і 3,13 од. більше порівняно із результатами юнаків спеціальності «Хореографія» та спеціалізацій «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» відповідно.

Зафіксовано особливості результатів визначення спритності (вправності) пальців за одночасної роботи рук за методикою У. Г. Давлетшина в дівчат I–IV курсів мистецьких спеціальностей: результати дівчат II курсу спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» є статистично достовірно кращими порівняно із результатами I курсу ($p < 0,05$); дівчат IV курсу спеціалізацій «спів, хорове диригування», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти», «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» є статистично достовірно кращими порівняно із результатами I курсу. У дівчат спеціальності «Хореографія» статистично вірогідних відмінностей за середньостатистичними результатами на досліджуваних курсах не встановлено.

Результати виконання тесту У. Г. Давлетшина юнаками I–IV курсів мистецьких спеціальностей також різняться залежно від досліджуваних спеціалізацій: розвиток тонкорухової координації студентів мистецьких спеціальностей має найкращі вияви в юнаків спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти».

Отримані результати дослідження слугували підґрунтям для визначення теоретико-методичних засад концепції професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

У четвертому розділі **«Концепція професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво»** шляхом аналізу даних науково-методичної літератури та результатів констатувального експерименту розроблено та теоретично обґрунтовано авторську концепцію ППФП студентів у процесі фізичного виховання (рис. 3).

Основу розробленої концепції складає низка передумов – особистісних, біологічних, професійних і методичних, які формують систему причинно-наслідкових зв'язків діяльності у напрямі ППФП студентів у процесі фізичного виховання.

Особистісні передумови. Отримані в ході констатувального експерименту дані про недостатню сформованість у студентів різних спеціалізацій ціннісно-змістового бачення важливості здоров'я для життєдіяльності, а також потреби занять фізичними вправами для розвитку професійно значущих фізичних якостей увиразнюють логіку розгляду особистісних передумов дієвості певних педагогічних систем. У теоретичних напрацюваннях сучасних учених (Т. Круцевич, 2010–2019; Н. Москаленко, 2010–2019; С. Футорний, 2015; Y. Imas, M. Dutchak, O. Andriieva, V. Kashuba, I. Kensytska, O. Sadovskyi, 2018) вказано на те, що здобуття знань стає

основою для зміни свідомості студентів і визначає рівень їхніх потреб щодо оздоровчої рухової активності.

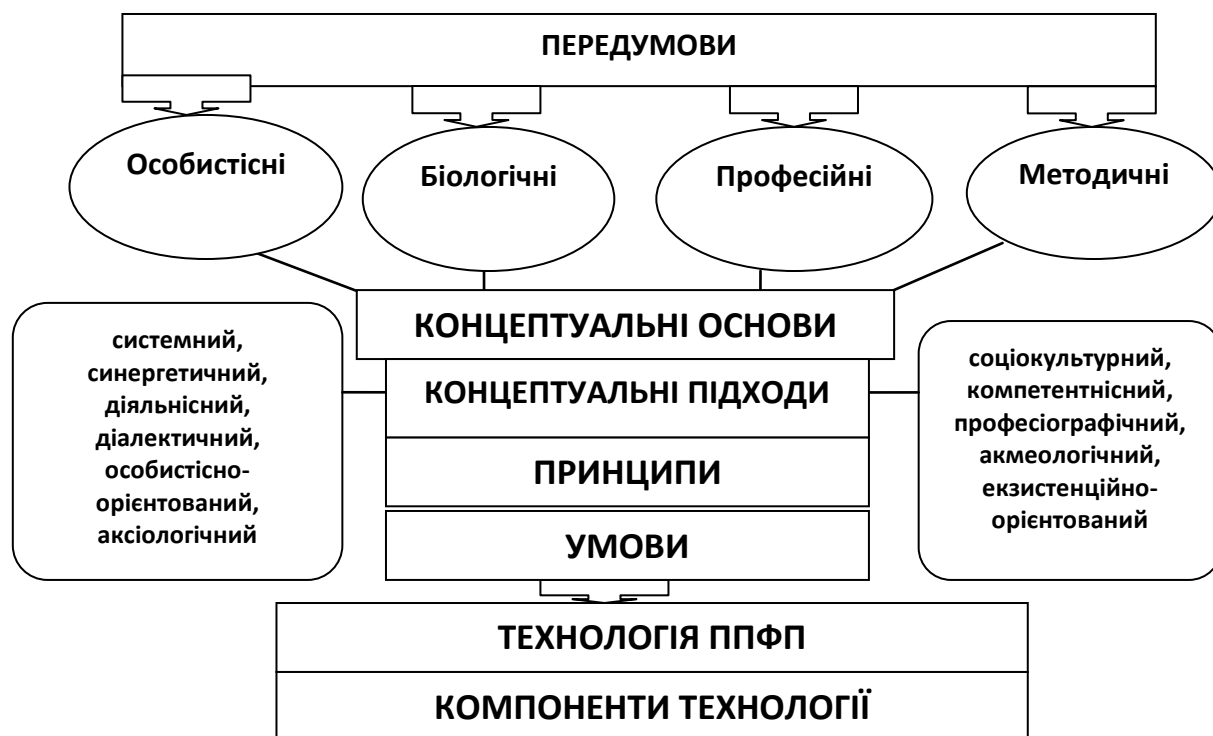

Рис. 3. Схема концепції ППФП студентів спеціальності «Музичне мистецтво»

У своїй роботі Е. Баркова (2016) підкреслює зорієнтованість комунікативністських парадигм, які склалися впродовж останніх десятиліть, переважно на дослідження комунікативних актів і потоків, які розкривають самоцінність, структуру, потенціал інформаційних технологій і зумовлені ними лінгвістичні та психологічні соціокультурні трансформації. У контексті «людського виміру» реальності, що характеризує суб'єктно-об'єктні та суб'єктно-суб'єктні зв'язки, комунікації відображають також рівень цих зв'язків, їхній смисловий і ціннісний соціокультурний аспекти. На думку фахівця (Е. Баркова, 2016), недооцінювання такого феномену призводить до зміщення, змістовних змін масштабу формування особистості на периферію уваги теоретиків, які осмислюють проблеми детермінант і стратегій розвитку інформованого суспільства. Важливо, що цінність інформаційно-технологічних інновацій детермінована не тільки новизною, мірою радикальності й оригінальністю, а й тим, якою мірою вони виявляються ефективними як інструменти підвищення рівня теоретичних знань людини, як форми відкриття горизонтів подальшого освоєння культури здоров'я та перспектив самопізнання й самовизначення (Е. Баркова, 2016). На перетині полів цифрових медіа (конвергентних медіа) з мультимедійністю їхніх матеріалів і не мас-медійних, але таких модних мультимедійних цифрових ресурсів для (само-) освіти виникає поле медіаосвіти та медіаграмотності (А. Бушев, 2016).

Біологічні передумови (недостатній рівень рухової активності студентів і показників фізичного стану) пов'язані з впливом на фізичний стан таких

індивідуальних генетичних характеристик, як: сила нервових процесів, рухливість, врівноваженість, лабільність, динамічність; темперамент, який має вираженням моторну активність, емоції, збудливість, загальну активність і поведінку.

Професійні передумови спроектовані на наявність у фахівця високого рівня професійної самоефективності, внутрішньої та зовнішньої позитивної професійної мотивації, розвитку комунікативних та організаційних здібностей, високого ступеня задоволеності своєю професійною діяльністю, сформованість професійної позиції й індивідуального стилю професійної діяльності, професійної мобільності, гнучкості стилю діяльності, рівнів творчого здійснення та самопроектування професійної діяльності та кар'єри. До таких передумов належать формування ергономічно доцільної пози гри на інструменті та профілактика порушень біогеометричного профілю постави, що сприяє ефективності професійної діяльності.

Методичними передумовами є такі, як: недостатня ефективність організації занять із фізичного виховання; невідповідність занять, які проводять, та інтересів студентів; неналежне використання інноваційних підходів, сучасної методології, популярних видів рухової активності під час занять; відмова від уніфікації та стандартизації в ході розроблення програмного матеріалу; створення альтернативних видів занять з урахуванням традицій, особливостей, матеріально-технічного та кадрового забезпечення закладів освіти.

Концептуальні основи технології ППФП студентів спеціальності «Музичне мистецтво» у процесі фізичного виховання охоплюють мету, завдання, принципи й умови функціонування.

Мета авторської концепції полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробленні теоретико-методичних засад ППФП майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей.

Для досягнення мети концепції передбачено вирішення таких *завдань*:

- ✓ виховання соціально орієнтованої особистості студента;
- ✓ розширення світогляду студентів шляхом формування базової основи теоретичних знань, практичних умінь і уявлень про ЗСЖ у процесі фізичного виховання;
- ✓ забезпечення засвоєння теоретичних знань і вироблення практичних умінь ППФП студентів на ґрунті створення середовища для формування їхнього ціннісного ставлення до власного здоров'я, покращення фізичного розвитку та фізичної підготовленості;
- ✓ створення умов для успішного самовизначення, розвитку активної життєвої позиції та креативних здібностей студентів;
- ✓ створення стійких мотиваційних установок на збереження й зміцнення здоров'я;
- ✓ розроблення та реалізація системи заходів, спрямованих на розвиток стійкої мотивації до здорового способу життя, заснованих на вільному доступі студента до інформаційного мікросередовища для забезпечення самостійної діяльності у прагненні до активного фізичного та духовного самовдосконалення.

У межах аналізу напрацювань науковців визначено концептуальні підходи: системний, синергетичний, діяльнісний, діалектичний, особистісно орієнтований,

аксіологічний, соціокультурний, компетентнісний, професіографічний, акмеологічний, екзистенціально орієнтований, які покладено в основу авторської концепції.

Під час розроблення авторської концепції ППФП студентів музичних спеціальностей у закладах освіти брали до уваги такі загальні методологічні принципи наукового дослідження (І. Балтіна, А. Лобут, Л. Мартюшов, 2016), як: принцип єдності теорії і практики, конкретно-історичний принцип, об'єктивності, всебічності вивчення процесів і явищ, єдності логічного й історичного, системності.

Принцип єдності теорії і практики має вагомим значення для успішного виконання досліджень, оскільки практика – критерій істинності того чи того теоретичного положення (І. Балтіна, А. Лобут, Л. Мартюшов, 2016). Науковий аналіз практики в освітньому просторі уможливорює окреслення ефективних шляхів удосконалення освітнього процесу в закладах, що сприяє всебічному розвитку особистості, забезпечує міцне, свідоме засвоєння теоретичного матеріалу, формування загального світогляду студентів музичних спеціальностей, розвиток їхньої творчої активності, самостійності та творчих знахідок науки в практику роботи закладів освіти.

Конкретно-історичний принцип визначає необхідність урахування під час вивчення певних процесів конкретних умов їхнього розвитку – місця, часу, конкретної ситуації, обстановки. З огляду на те, що кожне явище є унікальним за своєю природою, недоцільно послуговуватися для його характеристики знаннями, уже наявними про явища схожого виду. Творчість невіддільна від конкретно-історичного підходу до оцінювання явищ: те, що на якомусь історичному етапі вважають прогресивним, за інших умов може поставати реакційним (І. Балтіна, А. Лобут, Л. Мартюшов, 2016). Це розкриває логіку врахування змін у підходах до організації навчання, змісту освіти, форм і методів взаємодії суб'єктів освітнього процесу, пошуку пояснень новим фактам, явищам, а також доповнення й уточнення представлених у науковому дискурсі поглядів на процес ППФП студентів музичних спеціальностей.

Творчий підхід до осмислення проблеми ППФП студентів музичних спеціальностей тісно пов'язаний із принципом об'єктивності, що регламентує розгляд явищ самих по собі, тобто віднайдення шляхів і засобів проникнення в сутність феномену без привнесення нічого зовнішнього, суб'єктивного (І. Балтіна, А. Лобут, Л. Мартюшов, 2016). Такий підхід спроектований на вивчення способів об'єктивізації оцінювання фізичної підготовленості студентів музичних спеціальностей закладів освіти, зважаючи на те, що об'єктивне й обґрунтоване оцінювання фізичної підготовленості студентів сприяє формуванню позитивної мотивації до відвідування занять, що є однією з найважливіших умов покращення фізичного здоров'я.

Успіх дослідження значною мірою залежить від реалізації принципу всебічності вивчення процесів і явищ: зв'язок будь-якого явища з іншими явищами, його ізольоване, однобічне осмислення призведе до отримання спотвореного, помилкового висновку. Зважаючи на складність, динамічність і детермінованість освітнього процесу в ЗВО багатьма факторами, вивчати його краще як явище, дещо

відособлене від зовнішнього середовища та водночас тісно із ним пов'язане. Такий підхід сприяє моделюванню досліджуваного явища, його аналізу в стані розвитку та за різних умов, а відтак – уможливорює багаторівневе та багатопланове вивчення процесу ППФП як такого, що передбачає побудову не однієї, а низки моделей, які відображають явище на різних рівнях і зрізах. Крім того, підхід припускає синтез цих моделей у цілісній узагальнювальній моделі та, зрештою, – у цілісній теорії, що розкриває сутність досліджуваної проблеми (І. Балтіна, А. Лобут, Л. Мартюшов, 2016).

Методологічний принцип всебічності створює систему координат комплексного підходу до вивчення процесів і явищ, прикметного виявленням усіх взаємозв'язків аналізованого явища, обліком усіх зовнішніх впливів на нього, усуненням усіх випадкових факторів, які спотворюють картину проблеми, що підлягає осмисленню. Ще одна його істотна особливість полягає у використанні в ході дослідження різноманітних методів у їхніх різних поєднаннях: успішно досліджувати ту чи ту проблему за допомогою певного універсального методу неможливо (І. Балтіна, А. Лобут, Л. Мартюшов, 2016). Саме принцип всебічності сприяє використанню широкого спектра методів, засобів фізичного виховання, їхніх поєднань, а також міжпредметних зв'язків із фізіологією, анатомією, біохімією, психологією тощо.

Застосування такого методологічного принципу наукового пошуку, як єдність історичного та логічного, виправдане з огляду на те, що логіка пізнання об'єкта, феномена відтворює логіку його розвитку, тобто його історію, а відтак – історія розвитку особистості дає змогу розуміти конкретну особистість, виробляти практичні рішення щодо її виховання, навчання, встановлення творчих і професійних зв'язків, вивчення системи важливих наукових положень (І. Балтіна, А. Лобут, Л. Мартюшов, 2016).

До переліку результативних методологічних принципів дослідження належить також принцип системності, що спроектований на розгляд об'єкта вивчення як системи: виявлення певної сукупності її елементів, класифікування та впорядкування зв'язків між такими елементами, виокремлення з безлічі зв'язків системоутворювальних, тобто таких, що забезпечують об'єднання різних елементів у систему (І. Балтіна, А. Лобут, Л. Мартюшов, 2016). Системоутворювальним фактором є ідеальний образ студента, який поліпшує показники фізичного стану, певний особистісний еталон професійних, соціальних та індивідуальних досягнень.

Розроблення концепції ППФП студентів музичних спеціальностей у закладах освіти зумовило визначення організаційно-педагогічних і дидактичних умов її реалізації.

Реалізацією організаційно-педагогічних умов концепції ППФП у практиці фізичного виховання студентів є: 1) формування системи залучення студентів до ППФП під час навчальних занять; 2) створення умов для ППФ самопідготовки студентів у позанавчальний час; 3) інформаційно-методичне забезпечення занять; 4) підготовка викладачів до організації занять, спрямованих на ППФП; 5) розроблення програми ППФП студентів.

Дидактичними умовами реалізації концепції ППФП постають:

- вибір і використання інформаційних технологій навчання із підвищенням мотивації до занять з фізичного виховання, формування теоретичних знань, прищеплення самостійності у виконанні фізичних вправ, забезпечення диференціації освітнього процесу, формування ЗСЖ у процесі фізичного виховання, модернізації традиційної системи фізичного виховання;

- інтеграція інформаційних технологій для забезпечення дієвості інтерактивних методів навчання, принципів навчання та сучасних засобів фізичного виховання, інтерактивних форм навчання, проєктування занять на основі сучасних освітніх технологій, спрямованих на здоров'язбереження та вдосконалення ППФП, покращення рівня фізичного здоров'я, формування професійно необхідних здібностей, підвищення рівня рухової активності, рівня фізичної підготовленості, зниження рівня захворюваності;

- підготовка методичних посібників, розробок, дидактичних матеріалів тощо.

Для реалізації теоретичних положень концепції ППФП студентів музичних спеціальностей у закладах освіти в дослідженні розроблено технологію ППФП майбутніх фахівців музичних спеціальностей.

Змістовими компонентами технології стали: мета, завдання, принципи, структурні компоненти (інформаційно-методичний, діагностично-результативний, аналітико-прогностичний, корекційно-профілактичний, критерійно-оцінювальний), етапи технології (підготовчий, основний, підтримувальний), методи, засоби й умови її практичної реалізації (організаційно-педагогічні та соціально-педагогічні), види контролю, а також критерії ефективності.

Мета технології – підвищення рівня ППФП та фізичного стану студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

Завдання технології ППФП (освітні, оздоровчі, виховні) полягають у тому, щоб: формувати стійкість мотивації до занять з фізичної культури та спорту; виявити інтерес до фізичної культури та спорту, розширити знання студентів і підвищити рівень їхньої теоретичної підготовленості, вплив рухової активності та фізичних вправ на здоров'я студентів, покращення РФЗ і роботоздатності студентів, удосконалити рухові навички, навички самостійного виконання фізичних вправ, формувати у студентів культуру рухів, ціннісне ставлення до власного здоров'я, забезпечувати розвиток професійно важливих фізичних якостей, підвищення рівня фізичної та функціональної підготовленості студентів, збагачення індивідуального досвіду.

У ході розроблення технології використано такі основні принципи фізичного виховання, як: індивідуалізації, поступовості, системності, систематичності, доступності тощо. Методи та прийоми розвивального навчання спрямовані на ефективний розвиток пізнавальних можливостей студентів різних музичних спеціалізацій (сприймання, мислення, музичної пам'яті, уяви), результативні за організації освітнього процесу, коли студенти самостійно або з допомогою викладача осмислюють матеріал, запам'ятовують, творчо оперують ним за нестандартних умов (О. Андрєєва, В. Кашуба, Т. Круцевич, О. Куц, Н. Москаленко, Б. Шиян та ін.).

Компоненти технології ППФП:

- інформаційно-методичний, що передбачав застосування програмового забезпечення, новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, веб-сайтів закладів освіти й Інтернет-сервісів для підвищення ефективності та доступності теоретичного матеріалу, ефективного виконання майбутнім фахівцем професійних функцій;
- аналітико-прогностичний, розглянутий крізь призму отримання сучасного освітнього результату, зорієнтованого на вирішення поставлених завдань;
- корекційно-профілактичний, пов'язаний з упровадженням корекційно-профілактичних заходів оздоровчого спрямування, призначених для корекції функціональних порушень ОРА відповідно до специфіки професійної діяльності, фізичного стану, біогеометричного профілю постави;
- критерійно-оцінювальний, що уможлиблював досягнення належної якості освітнього процесу, оптимізацію процесу формування компетентностей, порівняння якості підготовки студентів мистецьких спеціальностей.

Ефективна реалізація технології у процесі фізичного виховання супроводжується дотриманням організаційно-педагогічних умов формування освіченої, творчої особистості, становленням її фізичного та морального здоров'я, створенням здоров'яформувального освіченого середовища, пошуком нових форм, методів фізичного виховання; застосуванням диференційованого підходу до студентів різної музичної спеціалізації, зосередження уваги на доборі технологій навчання, що сприяють усебічному розвитку особистості та її самовираженню.

Визначено етапи реалізації технології, спроектовані на вирішення поставлених завдань ППФП студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

Перший етап реалізації авторської технології ППФП. Завдання: покращення мотивації до занять фізичною культурою і спортом; підвищення рівня теоретичної підготовленості, загальної фізичної підготовленості; залучення студентів до занять фізичною культурою та спортом; зміцнення організму студентів і підвищення рівня функціональних можливостей залежно від музичної спеціалізації з огляду на те, що техніка гри на різних музичних інструментах принципово відрізняється за структурою м'язової діяльності; формування рухового потенціалу для засвоєння й розвитку професійно важливих умінь і навичок майбутніх фахівців спеціальності «Музичне мистецтво».

Другий етап реалізації авторської технології ППФП. Завдання: підвищення рівня рухової активності студентської молоді; зміцнення здоров'я; виховання потреби в систематичних заняттях фізичними вправами; розвиток і вдосконалення професійно важливих якостей залежно від музичної спеціалізації з огляду на те, що техніка гри на різних музичних інструментах принципово відрізняється за структурою м'язової діяльності та функціональною специфікою; формування ергономічно доцільної пози гри на інструменті; профілактика та корекція порушень біогеометричного профілю постави, удосконалення функціональних можливостей організму, необхідних для професійної діяльності; розширення арсеналу рухових дій; виховання вольових якостей, що набувають вияву в ході професійної діяльності; формування навичок самостійних занять.

Третій етап реалізації авторської технології. Завдання: підвищення стійкості організму студентів-музикантів до чинників професійної діяльності, які негативно впливають на організм; формування знань про зміни працездатності в умовах професійної діяльності; розвиток умінь застосовувати фізичні вправи для підвищення працездатності у процесі професійної діяльності; розроблення рекомендацій щодо систематичних самостійних занять фізичною культурою у позанавчальний час.

Технологія ППФП складається зі змістових модулів, які підлягали інтегруванню в освітній процес студентів освітньої програми «Музичне мистецтво» та застосуванню на всіх етапах технології.

Модуль теоретичного спрямування забезпечує студентську молодь мистецького фаху теоретичними знаннями в галузі фізичної культури і спорту, сприяє підвищенню мотивації, прищепленню інтересу до рухової активності та формуванню потреб у ній. Виконання теоретичних завдань практикували на кожному занятті з фізичного виховання та в ході проведення позакласних форм занять. Для підвищення рівня теоретичних знань студентам спеціальності «Музичне мистецтво» послуговувалися інтерактивними методами навчання, а саме – «Обговорення в групах», «Творчі завдання», «Публічні презентації проєктів», «Дискусії», «Мозковий штурм», «Аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод)». Модуль містить інформацію про ведення здорового способу життя, правильне харчування, рухову активність, правильність посадки музиканта за музичним інструментом, яку викладено у межах таких тем: «Разом до здорового майбутнього», «Нормальна постава – запорука здоров'я», «Моделювання здоров'язберігального середовища в освітньому процесі закладів культури і мистецтв», «Правильна постава – секрет здоров'я та гри на інструменті» тощо. Сформованості рівня знань студентів досягали у процесі поточного й підсумкового контролю засобами письмового та усного опитування, проведення тестування й анкетування студентів.

Модуль практичного спрямування охоплює використання сучасних засобів і методів фізичного виховання, що враховують особливості студентського контингенту музичного профілю, індивідуалізацію та диференціації останніх для створення умов вияву здібностей таких студентів у обраних ними формах спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої діяльності, організованої з огляду на їхній стан здоров'я, мотивацію, інтереси та потреби, що зумовлює варіативність змісту й різноманітність форм фізичного виховання в закладах освіти.

Підґрунтям технології слугував алгоритм ППФП студентів освітньої програми спеціальності «Музичне мистецтво», профілактика та корекція порушень їхнього біогеометричного профілю постави, розвиток і вдосконалення професійно важливих фізичних якостей, формування ергономічно доцільної пози гри на інструменті із застосуванням розроблених у дослідженні комплексів модельних вправ.

Під час проведення констатувального експерименту встановлено низький рівень теоретичної підготовленості студентів мистецьких спеціальностей. Для посилення освітнього ефекту (теоретичної підготовки), формування системи теоретичних знань про ППФП з урахуванням особливостей майбутньої професійної

діяльності студентів освітньої програми «Музичне мистецтво» розроблено ІМП «Пазли здоров'я» (рис. 4).

Рис. 4. Зображення «активного вікна» ІМП «Пазли здоров'я»

ІМП «Пазли здоров'я» сприяє формуванню пізнавальної самостійності студентів. Чітко структурований навчальний матеріал на основі визначення головного та другорядного забезпечує конкретизацію, узагальнення та розширення знань, уможливорює посилення шляхом реалізації міжпредметних зв'язків теоретичної підготовленості студентів, активізацію їхнього зацікавлення навчанням, досягнення єдності освітнього процесу та підвищення ефективності фізичного виховання. Проект складається з таких розділів, як: «Теоретична інформація», «Практичні рекомендації», «Домашні та індивідуальні завдання».

Модуль практичного спрямування постає «фундаментом» для опанування професійних навичок і вмінь, підвищення ефективності навчання; удосконалення фізичної підготовленості, профілактики порушень постави; розвитку потреби систематичного використання засобів фізичної культури. У межах модуля практичного спрямування засоби фізичної культури реалізовано в урочних і позаурочних формах роботи. Уведення в освітній процес міжпредметних зв'язків детерміноване насамперед потенціалом останніх щодо активізації пізнавальної діяльності студентів, стимулювання їхньої розумової активності в ході пізнання, синтезу й узагальнення знань. Міжпредметні зв'язки в контексті інтегрованих занять спроектовано на низку таких функцій, як: методологічна, освітня, розвивальна, виховна та конструктивна.

Для досягнення позитивного ефекту ППФП студентів експериментальних груп розроблено комплекси вправ різної дидактичної спрямованості.

Студенти експериментальних груп займалися за програмами занять, що відповідали змісту авторської концепції та були інтегровані в освітню програму спеціальності «Музичне мистецтво». Зміст комплексів вправ підлягав диференціації залежно від особливостей спеціалізацій «фортепіано, оркестрові струнні інструменти» (ЕГ1), «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» (ЕГ2), а також структури м'язової діяльності та функціональної специфіки. Фізичне навантаження добирали, зважаючи на результати попереднього рівня фізичного

стану та шляхом змін умов виконання фізичних вправ, варіювання загальної кількості повторень і тривалості виконання фізичних вправ, зміни темпу виконання вправ з урахуванням індивідуальних особливостей організму студентів.

Для студентів ЕГ1 у 1-му півріччі застосовували комплекси вправ, спрямовані на формування ергономічно доцільної пози гри на інструментах (фортепіано, скрипка, альт, віолончель, арфа, домра), профілактику порушень біогеометричного профілю постави, що сприяє ефективності професійної діяльності, підвищенню рівня стану біогеометричного профілю постави (вправи асиметричні та асинхронні, 3D фітнес, комплекси вправ різної складності з використанням профілактора Євмінова, інтегрований урок із анатомічною спрямованістю, елементи стретчингу); у 2-му півріччі, окрім вищеперерахованих, практикували: комплекси вправ дихальної гімнастики, комплекс вправ із «бодібар», комплекси вправ колового тренування, комплекси вправ із гантелями.

Для студентів ЕГ2 у 1-му півріччі застосовували комплекси вправ, зорієнтовані на формування ергономічно доцільної пози гри на інструментах (флейта, гобой, кларнет, фагот, саксофон, валторна, труба, тромбон, туба, баян, акордеон, домра, бандура), профілактику порушень біогеометричного профілю постави, що сприяє ефективності професійної діяльності, підвищення рівня стану біогеометричного профілю постави (комплекси вправ на корекцію порушень постави, підвищення рівня стану біогеометричного профілю постави, комплекси вправ із гімнастичною палицею, 3D фітнес, комплекси вправ різної складності з використанням профілактора Євмінова, інтегрований урок із анатомічною спрямованістю, елементи стретчингу); у 2-му півріччі, окрім вищеперерахованих, практикували: комплекс вправ «Пор де бра», комплекси вправ із гумкою бодібенд, комплекси вправ колового тренування.

Організована у межах дослідження позанавчальна робота охоплювала заняття в групах ЗФП (кратність і тривалість занять в КГ та ЕГ на тиждень була однаковою – 2 рази); спортивно-масові та фізкультурно-оздоровчі заходи, а саме: квести «День здоров'я», «Ми за здоровий спосіб життя», «Здоров'я не купиш – його розум дарує» (квести уможлилювали розширення й узагальнення знань про здоров'я та здоровий спосіб життя; обговорення ставлення до здоров'я та шляхів його збереження; навчання правильно ставитися до здоров'я й берегти його; формування стійкого інтересу до занять фізичною культурою і спортом; прищеплення переконання в необхідності суворо дотримуватися санітарно-гігієнічних правил, виховання почуття особистої відповідальності за власне здоров'я), «Зразкові вправи на поставу», «Зелена миля», першість із видів спорту, матчеві турніри серед училищ культури і мистецтв, а також оформлення куточка фізичної культури, стенду «Кращий спортсмен коледжу», фотоальбому «Спортивно-масова робота в коледжі культури і мистецтв».

Реалізація технології супроводжувалася щоденним використанням під час викладання дисциплін професійної підготовки комплексів вправ у формі фізкультхвилинок і фізкультпауз для моторики пальців рук із застосуванням різнокольорових карток, для розслаблення м'язів тулуба, м'язів рук і кистей,

фізкультхвилинок із використанням еспандера нового покоління, а також фізкультхвилинок для очей.

Розроблена технологія ППФП передбачає не просто сумарне об'єднання окремих елементів, а їхній синтез і отримання внаслідок цього системи із властивостями цілісності, що співвідносно із побудовою інтеграції як взаємодії в ході всіх форм діяльності у межах освітнього процесу.

На основі змісту та структури компонентів ППФП виокремлено критерії її ефективності, що визначають ступінь ефективності ППФП студентів освітньої програми «Музичне мистецтво», серед яких:

- мотиваційно-ціннісний (бажання вдосконалити професійно необхідні фізичні якості, стійкий пізнавальний інтерес, професійна мотивація до фізичної підготовки, усвідомлені системні знання з ППФП);

- гностичний (сформованість системи теоретичних знань студентів освітньої програми «Музичне мистецтво» про ППФП з огляду на особливості майбутньої діяльності, повнота усвідомлення ролі фізичного виховання в розвитку людини та підготовці спеціаліста);

- діяльнісний (підвищення рівня фізичної підготовленості, фізичної роботоздатності та РФЗ, профілактика та корекція порушень постави, сформованість умінь і навичок самостійних занять із ППФП);

- рефлексивний (готовність до самостійних занять із ППФП, уміння самостійно організувати та реалізувати заняття, визначати їхню ефективність, знання й навички самодіагностування, самоконтролю під час занять, уміння корегувати процес ППФП).

Алгоритм реалізації технології ППФП охоплював: *перший крок* – аналіз законодавчої бази, програмно-нормативних документів, структури ППФП; визначення вихідного рівня фізичного стану, теоретичної підготовленості студентів мистецьких спеціальностей; аналіз показників і прогнозування результатів; розкриття змісту освітнього процесу, форм організації студентів на занятті; розроблення анкет для з'ясування рівня мотивації, основних професійних здібностей студентів; виявлення основних проблем організації роботи (гри на інструменті) студентів I–IV курсів спеціалізацій «фортепіано, оркестрові струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти»; *другий крок* – планування діяльності й інформаційно-методичне забезпечення ППФП у системі фізичного виховання, розроблення технології із застосуванням засобів ППФП залежно від професійної діяльності (гри на різних музичних інструментах); *третій крок* – аналіз і порівняння отриманих результатів; уведення видів контролю; розроблення практичних рекомендацій за результатами діяльності.

У п'ятому розділі «**Ефективність розробленої концепції професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво»** подано результати формувального експерименту, тривалість якого становила один навчальний рік (2017 – 2018 рр.).

До експерименту було залучено 21 юнака спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» та розподілено на ЕГ2 (11 осіб) і КГ2 (10 осіб) (16 – 17 років), 19 дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні

інструменти» та розподілено на ЕГ1 (9 осіб) і КГ1 (10 осіб), Вінницького училища культури і мистецтв імені М. Д. Леонтовича. Групи були сформовано випадковим чином. Студенти, які входили до складу груп, на початок педагогічного експерименту не мали статистично достовірної різниці ($p > 0,05$) у показниках, які підлягали вивченню.

Студенти контрольних груп займалися за традиційною програмою з фізичного виховання, а студенти експериментальних груп – за розробленою в дослідженні технологією підвищення професійно значущих фізичних якостей, інтегрованою у програму з фізичної культури. Кратність і тривалість занять із фізичного виховання в КГ та ЕГ на тиждень була однаковою (1 семестр – 32 заняття; 2 семестр – 40 занять).

Як наслідок застосування технології студенти ЕГ почали виявляти бажання й інтерес до навчання, занять фізичною культурою, прагнення досягти високих професійних результатів, стати успішною особистістю й удосконалювати професійно необхідні фізичні якості відповідно до музичних спеціалізацій, демонструвати розуміння потреби виконувати фізичні вправи й усвідомлення вагомості системи знань із ППФП, важливості та доцільності вивчення дисципліни «фізичне виховання», виявом чого слугувало збільшення кількості студентів (ЕГ1 на 5 осіб – 55,60 %, ЕГ2 на 6 осіб – 54,54 %), задіяних у позанавчальних спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходах.

Проведення після закінчення формуального експерименту повторного тестування для визначення рівня теоретичної підготовленості дало підстави стверджувати, що запропонований у межах реалізації технології комплекс заходів сприяв підвищенню рівня теоретичної підготовленості студентів, зокрема серед дівчат на тлі відсутності в ЕГ1 осіб із низьким рівнем відбулося зменшення частки осіб із середнім рівнем до 22,20 %, а також зростання частки осіб із достатнім рівнем до 44,50 %; серед юнаків середній рівень продемонстрували 60,00 % осіб у КГ2 та 45,45 % у ЕГ2, а високий рівень, що визначається правильними відповідями в кількості 19–24 із 24, показали 10,00 % осіб КГ2 та 18,18 % осіб ЕГ2. З огляду на це постає очевидним, що застосування ІМП «Пазли здоров'я» сприяло підвищенню рівня теоретичних знань, рівня мотивації до занять із фізичної культури та спорту студентів ЕГ.

Протягом експерименту зафіксовано зміни показників ІФР. Серед дівчат мистецьких спеціальностей КГ1 середній рівень мали 40,00 % осіб на початку експерименту та 50,00 % осіб наприкінці експерименту, тоді як високий рівень демонстрували 10,00 % осіб на початку експерименту на тлі відсутності осіб із таким рівнем на його завершення; серед дівчат ЕГ1 рівень нижче за середній мали 11,11 % осіб і на початку, і наприкінці експерименту, середній рівень виявляли 44,44 % осіб на початку експерименту та 22,22 % осіб після нього, рівень вище за середній залишився незмінним і на початку, і наприкінці експерименту, тоді як відбулося збільшення частки осіб із високим рівнем із 11,11 % до 33,33 % впродовж експерименту.

Серед юнаків мистецьких спеціальностей у КГ2 не було осіб із високим рівнем і на початку, і наприкінці експерименту, тоді як середній рівень мали 60,00 % осіб

на початку дослідження та 50,00 % осіб наприкінці, рівень нижче за середній став більшим від 10,00 % на початку дослідження до 40,00 % наприкінці, а рівень вище за середній – меншим із 30,00 % на початку експерименту до 10,00 % на його завершення; у ЕГ2 на початку експерименту 9,09 % осіб мали рівень нижче за середній, 63,64 % осіб – середній рівень і 27,27 % осіб – рівень вище за середній, а після нього частка юнаків із рівнем нижче за середній залишилася незмінною, частка із середнім рівнем стала меншою із 63,64 % осіб до 27,27 % осіб, частка із рівнем вище за середній не змінилася, частка із високим рівнем зросла до 36,36 %.

Післяекспериментальні зміни типів постави дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові струнні інструменти» відображають такі показники: у КГ1 після експерименту нормальну поставу мали лише 30,00 % дівчат, у ЕГ1 після експерименту відповідну поставу продемонстрували 66,67 % дівчат. Стосовно порушень постави впродовж експерименту зареєстровано такі зміни: у дівчат ЕГ1 після експерименту спостережено зменшення відсотка осіб із порушенням постави до 44,44 %, зокрема із порушенням «кругла спина» – до 11,11 % осіб.

Післяекспериментальні зміни типів постави юнаків спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» віддзеркалюють такі показники: у КГ2 після експерименту нормальну поставу демонстрували лише 20,00 % юнаків, тоді як у ЕГ2 після експерименту відбулося збільшення відсотка юнаків із нормальною поставою до 54,55 % осіб. Щодо порушень постави протягом експерименту зафіксовано такі зміни: у КГ2 після експерименту відбулося збільшення відсотка юнаків із порушенням «сколіотична постава» до 40,00 % осіб, із порушенням «кругла спина» – до 40,00 % осіб, тобто загалом збільшення відсотка юнаків із порушенням постави до 80,00 % осіб; у ЕГ2 після експерименту відбулося зменшення відсотка юнаків із порушенням постави до 45,45 % осіб, а із порушенням «кругла спина» – до 27,27 % осіб.

Оцінка постави дівчат КГ1 у фронтальній площині до експерименту склала (12,65; 1,12) бала, у сагітальній площині – (11,56; 1,06) бала, узагальнена оцінка – (24,21; 0,64) бала, що вказує на середній рівень стану їхнього біометричного профілю постави. У дівчат ЕГ1 відбулося статистично значуще покращення показників після експерименту порівняно із показниками до експерименту ($p < 0,05$).

Після експерименту оцінка постави дівчат КГ1 у фронтальній площині становила (11,05; 1,22) бала, у сагітальній площині – (9,25; 1,52) бала, узагальнена оцінка – (20,3; 0,74) бала. У дівчат ЕГ1 після експерименту оцінка постави у фронтальній площині склала (13,45; 1,03) бала, у сагітальній площині – (12,82; 1,01) бала, узагальнена оцінка – (26,27; 0,52) бала.

Після експерименту серед дівчат КГ1 із нормальною поставою простежено 30,00 % осіб із середнім рівнем біогеометричного профілю постави, серед дівчат ЕГ1 – по 33,33 % осіб із середнім і високим рівнями відповідно. Порушення постави досліджуваних після експерименту утворювали таку картину: у КГ1 – «сколіотична постава» – 40,00 %, низький рівень стану біогеометричного профілю постави; «кругла спина» – 20,00 %, середній рівень стану біогеометричного профілю постави; «круглоувігнута спина» – 10,00 %, низький рівень стану біогеометричного профілю постави; у ЕГ1 – «сколіотична постава» – 22,22 %, низький рівень стану

біогеометричного профілю постави; «кругла спина» – 11,12 %, середній рівень стану біогеометричного профілю постави; «круглоувігнута спина» – низького рівня стану біогеометричного профілю постави не виявлено (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл дівчат мистецьких спеціальностей спеціалізації «фортепіано, оркестрові струнні інструменти» за рівнем стану біогеометричного профілю постави, (n = 19)

Контингент		КГ1 (n = 10)				ЕГ1 (n = 9)			
		до експерименту		після експерименту		до експерименту		після експерименту	
Тип постави	Рівень	n	%	n	%	n	%	n	%
нормальна постава	середній	-	-	3	30,00	-	-	3	33,33
	високий	5	50,00	-	-	5	55,56	3	33,33
сколіотична постава	низький	3	30,00	4	40,00	2	22,22	2	22,22
кругла спина	низький	1	10,00	-	-	2	22,22	-	-
	середній	-	-	2	20,00	-	-	1	11,12
круглоувігнута спина	низький	1	10,00	1	10,00	-	-	-	-

Згідно з отриманими даними після експерименту у юнаків ЕГ2 оцінка постави у фронтальній площині склала (13,95; 1,01) бала, у сагітальній площині – (11,86; 1,16) бала, узагальнена оцінка – (25,81; 0,41) бала, що відображає високий рівень стану їхнього біогеометричного профілю постави, тоді як у юнаків КГ2 оцінка постави у фронтальній площині склала (12,95; 1,02) бала, у сагітальній площині – (10,78; 1,03) бала, узагальнена оцінка – (23,73; 0,46) бала, що розкриває середній рівень стану їхнього біометричного профілю постави.

У юнаків ЕГ2 відбулося статистично значуще покращення показників після експерименту порівняно із показниками до експерименту ($p < 0,05$).

Після експерименту (табл. 3) у КГ2 спостережено 20,00 % осіб із нормальним типом постави та середнім рівнем стану біогеометричного профілю постави; у ЕГ2 простежено по 27,27 % осіб із нормальним типом постави та високим і середнім рівнями стану біогеометричного профілю постави.

У КГ2 зафіксовано такі типи порушення постави: «сколіотична постава» – 40,00 %, низький рівень стану біогеометричного профілю постави; «кругла спина» – по 20,00 % із низьким і середнім рівнями стану біогеометричного профілю постави; у ЕГ2 зареєстровано такі типи порушення постави: «сколіотична постава» – 18,18 %, низький рівень стану біогеометричного профілю постави; «кругла спина» – 18,18 %, середній і 9,09 % низький рівень стану біогеометричного профілю постави.

Після експерименту середній РФЗ констатовано у 60,00 % дівчат КГ1 та 33,33 % дівчат ЕГ1, вище за середній РФЗ – у 10,00 % дівчат КГ1 та 44,45 % дівчат ЕГ1, високий РФЗ – у 22,22 % дівчат ЕГ1.

Розподіл юнаків мистецьких спеціальностей спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» за рівнем стану біогеометричного профілю постави, (n = 21)

Контингент		КГ2 (n = 10)				ЕГ2 (n = 11)			
		до експерименту		після експерименту		до експерименту		після експерименту	
Тип постави	Рівень	n	%	n	%	n	%	n	%
нормальна постава	середній	2	20,00	2	20,00	2	18,18	3	27,27
	високий	2	20,00	-	-	3	27,27	3	27,27
сколіотична постава	низький	3	30,00	4	40,00	2	18,18	2	18,18
кругла спина	низький	-	-	2	20,00	-	-	1	9,09
	середній	3	30,00	2	20,00	4	36,36	2	18,18

Унаслідок аналізу результатів РФЗ студентів спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» отримано такі показники: нижче за середній РФЗ мають у КГ2 – 40,00 % юнаків, у ЕГ2 – 9,09 % юнаків; до експерименту середній РФЗ у КГ2 – 50,00 % юнаків, у ЕГ2 – 54,55 % юнаків, тоді як після експерименту середній РФЗ у КГ2 – 40,00 % юнаків і в ЕГ2 – 36,37 % юнаків; вище за середній РФЗ у КГ2 – 10,00 % юнаків і в ЕГ2 – 27,27 % юнаків; високий РФЗ демонструють лише 27,27 % юнаків ЕГ2.

На завершення експерименту встановлено позитивну тенденцію значень показників фізичної підготовленості обох досліджуваних груп дівчат, серед яких статистично достовірно кращими виявилися результати дівчат ЕГ1 у таких тестах: «біг на 100 м, с» – на 0,52 с ($p < 0,05$), «човниковий біг 4x9 м, с» – на 0,39 с ($p < 0,05$), «згинання-розгинання рук в упорі лежачи» – на 3,33 разу.

Післяекспериментальний аналіз значень показників фізичної підготовленості обох досліджуваних груп юнаків увиразнив статистично достовірне покращення результатів юнаків ЕГ2 у таких тестах: «нахил тулуба вперед із положення сидючи» – на 1,14 см ($p < 0,05$), «підйом тулуба в сід із положення лежачи» – на 3,60 разу ($p < 0,05$), «підтягування на перекладині» – на 1,01 разу ($p < 0,05$).

У ході оцінювання ефективності запропонованої технології постало очевидним, що підвищення рівня фізичної підготовленості зумовило покращення показників професійно значущих фізичних якостей у тестах: «утримання бічного упору, с» ($\bar{x} \pm S$) після експерименту в дівчат КГ1 ($\bar{x} \pm S$) ($27,50 \pm 0,43$) с, у дівчат ЕГ1 ($28,67 \pm 0,50$) с, відмінності не достовірні), «упор лежачи на передпліччях, с» ($\bar{x} \pm S$) після експерименту в дівчат КГ1 ($43,30 \pm 1,06$) с, у дівчат ЕГ1 ($45,44 \pm 0,88$) с, відмінності достовірні ($p < 0,05$), «міст у положенні лежачи на спині, с» ($\bar{x} \pm S$) після експерименту у дівчат КГ1 ($70,00 \pm 0,67$) с, у дівчат ЕГ1 ($72,22 \pm 1,09$) с ($p < 0,05$).

Аналогічно стали кращими після експерименту результати юнаків у тестах «утримання бічного упору» (КГ2 $\bar{x} = 45,60$ с; $S = 0,84$, ЕГ2 $\bar{x} = 46,45$ с; $S = 0,93$, різниця статистично достовірна), «упор лежачи на передпліччях» (КГ2 $\bar{x} = 65,40$ с; $S = 2,80$, ЕГ2 $\bar{x} = 67,55$ с; $S = 1,44$), «міст у положенні лежачи на спині» (результати юнаків ЕГ2 виявилися кращими після експерименту (табл. 4).

Таблиця 4

Динаміка статичної силової витривалості м'язів тулуба дівчат досліджуваних груп спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», (n = 19)

Тести, с	КГ1 (n = 10)				ЕГ1 (n = 9)			
	до експерименту		після експерименту		до експерименту		після експерименту	
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S
утримання бічного упору	27,25	0,24	27,50	0,43	27,43	0,60	28,67*	0,50
упор лежачи на передпліччях	43,20	1,03	43,30	1,06	43,89	1,05	45,44*	0,88
міст у положенні лежачи на спині	70,80	1,14	70,00	0,67	70,33	1,00	72,22*	1,09

Примітка: * – різниця статистично достовірна порівняно із результатами до експерименту на рівні $p < 0,05$

На основі оцінювання спритності пальців рук за допомогою комплексного тесту «монтаж-демонтаж» встановлено, що статистично достовірно вищим після експерименту порівняно з його початком є результат дівчат ЕГ1 під час демонтажу, $\bar{x} = 19,22$ од.; ($S = 0,67$), і монтажу, $\bar{x} = 20,11$ од.; ($S = 0,78$).

Унаслідок порівняння результатів студентів КГ1 та ЕГ1 після експерименту доведено достовірні відмінності для дівчат лише в частині тесту «демонтаж» (різниця між групами становить 1,12 одиниці), для юнаків у частинах тесту «монтаж» (різниця між групами складає 1,55 одиниці ($p < 0,05$) і «демонтаж» (різниця між групами становить 1,40 одиниці ($p < 0,05$)). У юнаків ЕГ2 результати після експерименту є кращими, ніж до його проведення, що статистично достовірно ($p < 0,05$).

Післяекспериментальні результати визначення тонкорухової координації за тестом У. Г. Давлетшина дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» досліджуваних груп дають змогу стверджувати, що дівчата КГ1 покращили свої результати від $\bar{x} = 162,30$ с; ($S = 4,00$) до $\bar{x} = 159,10$ с; ($S = 3,38$), відмінності не є достовірними ($p > 0,05$), тоді як результати дівчат ЕГ1 статистично достовірно відрізняються після застосування технології від результатів на початку експерименту, зміни становлять 7,67 с ($p < 0,05$) (табл. 5). Це розкриває сприятливий вплив технології на якісні зміни результатів виконання тесту У. Г. Давлетшина: 77,78 % дівчат ЕГ1 виконали тест на оцінку 4 бали, тоді як у КГ1 – лише 20,00 %.

Таблиця 5

Показники тесту У. Г. Давлетшина дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» досліджуваних груп, (n = 19), с

Контингент	До експерименту		Після експерименту	
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S
КГ1 (n = 10)	162,30	4,00	159,10	3,38
ЕГ1 (n = 9)	162,67	4,53	155,00*	3,54

Примітка: * – різниця статистично достовірна порівняно із показниками студентів до експерименту на рівні $p < 0,05$

Післяекспериментальне визначення тонкорухової координації за тестом У. Г. Давлетшина дає змогу стверджувати, що юнаки КГ2 покращили результати від $\bar{x} = 159,20$ с; ($S = 2,25$) до $\bar{x} = 158,60$ с; ($S = 2,72$), відмінності не є достовірними ($p > 0,05$), тоді як результати юнаків ЕГ2 статистично достовірно відрізняються після застосування технології від результатів на початку експерименту, зміни становлять 3,96 с ($p < 0,05$). Порівняння результатів КГ2 та ЕГ2 юнаків після експерименту доводить їхню статистично достовірну відмінність ($p < 0,05$): $\bar{x} = 158,60$ с; ($S = 2,72$) у КГ2 та $\bar{x} = 154,64$ с; ($S = 2,01$) у ЕГ2 (табл. 6).

Таблиця 6

Показники тесту У. Г. Давлетшина юнаків спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» досліджуваних груп, (n = 21), с

Контингент	До експерименту		Після експерименту	
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S
КГ2 (n = 10)	159,20	2,25	158,60	2,72
ЕГ2 (n = 11)	159,27	1,49	154,64*	2,01

Примітка: * – різниця статистично достовірна порівняно із показниками студентів до експерименту на рівні $p < 0,05$

Загалом проведення експериментальних досліджень зі студентами мистецьких спеціальностей слугує підставою для констатації про покращення їхньої готовності до самостійних занять із ППФП, формування вміння самостійно організовувати та реалізовувати заняття, визначати ефективність останніх, підвищення рівня знань і навичок самодіагностування, самоконтролю під час занять, вироблення вміння корегувати процес ППФП.

Як узагальнення отриманих результатів варто підкреслити високу ефективність розробленої концепції ППФП щодо студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

У шостому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» схарактеризовано отримані результати, підбито підсумки дослідження, окреслено

їхню теоретичну та практичну значущість, розкрито дискусійні питання.

Результати проведеного дослідження дали змогу підтвердити та доповнити вже відомі розробки, а також сприяли одержанню нових даних із проблеми, яка підлягала вивченню.

Доповнено дані щодо професійно значущих якостей студентів спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» (Є. Йоркіна, 2011; І. Коновалов, 2014; П. Маринчук, 2018; А. Рязанцев, 2009).

Набули подальшого розвитку, зазнали розширення та доповнення:

- ✓ зміст ППФП студентів спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» у процесі ППФП, види контролю, а також критерії ефективності (П. Маринчук, 2018);

- ✓ дані про мотиваційні пріоритети й інтереси (О. Андрєєва, У. Катерина, 2014; О. Біліченко, 2014; Т. Круцевич, 2016), стан здоров'я (А. Альошина, 2016; І. Випасняк, 2018; В. Кашуба, М. Дудко, Н. Носова, 2015; І. Кенсицька, 2017; С. Футорний, 2015), фізичну підготовленість (Т. Бондар, 2017; І. Випасняк, А. Шанковський, 2017; О. Куц-Бурдейна, 2018; В. Пічурін, 2017), рівень теоретичної підготовленості з фізичної культури студентів (О. Андрєєва, У. Катерина, 2014; Y. Imas, M. Dutchak, O. Andrieieva, V. Kashuba, I. Kensytska, O. Sadovskyi, 2018);

- ✓ система знань щодо ППФП у системі фізичного виховання студентів мистецьких спеціальностей (Ж. Дьоміна, 2010; І. Коновалов, 2014; М. Коняєва, 2016; П. Маринчук, 2018; Т. Сабанцева, 2013).

До спектра абсолютно **нових наукових** даних, що складають базис наукової новизни дисертації, а також є результатом виконання системного аналізу та застосування практичного досвіду з проблеми дослідження, належать:

теоретичне обґрунтування й апробація концепції ППФП студентів спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти», що містить передумови створення, підходи, мету, завдання, принципи, організаційно-педагогічні та дидактичні умови, етапи впровадження, критерії ефективності та шляхи її реалізації; розроблення алгоритму реалізації технології ППФП як практичного складника концепції; добір ергономічно доцільних поз під час гри на інструменті студентів спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти»; установлення професійно значущих якостей студентів спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» (гра на музичному інструменті – скрипці), «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» (гра на музичному інструменті – барабані).

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі теоретично узагальнено й подано нове розв'язання проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності

«Музичне мистецтво», що набуло вияву в розробленні теоретико-методичних основ її впровадження.

1. Аналіз літературних джерел, практичного досвіду роботи дав змогу констатувати, що на сучасному етапі набуло виміру загальноприйнятого бачення професійно-прикладної фізичної підготовки як одного з напрямів фізичної культури, що передбачає формування прикладних знань, фізичних, психічних, спеціальних якостей, умінь, навичок студентів відповідно до їхньої майбутньої професійної діяльності. Вивчення й аналіз фундаментальних методологічних праць вітчизняних і зарубіжних дослідників сприяло визначенню проблемного поля професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Огляд наукових джерел розкриває те, що застосування інноваційних технологій, спрямованих на розвиток професійно значущих фізичних якостей студентів музичних спеціальностей, на сучасному етапі реформування освіти є актуальним і необхідним.

2. У ході дослідження виокремлено пріоритетні види фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів: на I курсі юнаки спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» обрали дихальну гімнастику (33,3 %), волейбол (33,3 %), 3D фітнес (16,7 %); дівчата відповідної спеціалізації – 3D фітнес (18,1 %), дихальну гімнастику (18,1 %), фітбол-аеробіку (15,2 %); юнаки спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» зупинилися на баскетболі (19,3 %), тенісі (19,3 %), волейболі (16,1 %); дівчата відповідної спеціалізації – на 3D фітнесі (27,7 %), дихальній гімнастиці (16,7 %), ритмічній гімнастиці (16,7 %).

3. У ході дослідження спостережено тенденцію до зниження рівня теоретичної підготовленості студентів усіх курсів із предмета «Фізична культура». Оцінювання теоретичних знань студентів уможливило встановлення основної проблематики їхньої теоретичної необізнаності з питань загартування та його методичних особливостей, засобів фізичного виховання та їхньої спрямованості, що відображають найнижчі показники дівчат спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» (41,7 %), юнаків спеціальності «Хореографія» (46,1 %), дівчат спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» (31,5 %), а також хлопців спеціальності «Хореографія» (33,3 %). Середній рівень знань переважно мають юнаки 1 курсу – 52,2 %, 2 курсу – 42,6 %, а також дівчата 1 курсу – 37,8 %, 2 курсу – 31,0 %.

4. На підставі результатів емпіричного дослідження виявлено, що кількість дівчат мистецьких спеціальностей із рівнем індексу фізичної роботоздатності нижчим за середній ставала більшою на кожному наступному курсі (на I курсі – 4,72 %, на II курсі – на 11,11 % більше, ніж на I курсі, на III курсі – на 3,40 % більше, ніж на II курсі, та на IV курсі – 24,03 %), кількість юнаків мистецьких спеціальностей із рівнями індексу фізичної роботоздатності високим і вище за середній ставала нижчою на кожному наступному курсі від I до IV. Експериментальним шляхом встановлено, що студенти мистецьких спеціальностей мають переважно середній рівень фізичного здоров'я. За узагальненою оцінкою найвищі показники середнього рівня фізичного здоров'я мають дівчата I курсу (70,87 %), низького рівня – дівчата IV курсу (13,95 %); найвищі показники

середнього рівня фізичного здоров'я демонструють юнаки III курсу (75,81 %), низького рівня – юнаки II курсу (3,28 %).

5. На основі аналізу співвідношення типів постави дівчат і юнаків мистецьких спеціальностей I, II, III та IV курсів підтверджено негативну тенденцію до зменшення з плином навчання частки студенток із нормальною поставою (70,08 % дівчат I-го, 66,19 % студенток II-го, 62,31 % дівчат III-го та 56,59 % студенток IV-го курсів), а також часток студентів із нормальною поставою (65,22 % юнаків I-го, 52,46 % студентів II-го, 48,39 % юнаків III-го та 48,39 % студентів IV-го курсів). Констатовано, що найбільшим відсотком порушень постави серед дівчат IV-го курсу відзначаються групи спеціалізацій «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» (66,67 %) та «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» (67,65 %); найбільшим відсотком порушень постави серед юнаків IV-го курсу характеризуються групи спеціалізацій «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» (65,71 %) й «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» (57,14 %). Визначено найгірші показники з такими порушеннями, як: «сколіотична постава» у дівчат IV курсу спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» – 44,12 %, «кругла спина» у дівчат IV курсу спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» – 27,78 %; «сколіотична постава» у юнаків III курсу спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» – 66,67 %, «кругла спина» у юнаків IV курсу спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» – 25,71 %.

6. Розглянуті в ході дослідження відмінності стану біогеометричного профілю постави залучених до експерименту дівчат I–IV курсів мистецьких спеціальностей дають підстави стверджувати, що 20,47 % студенток-першокурсниць властивий низький рівень стану біогеометричного профілю постави, 37,01 % – середній, а 42,52 % – високий. Серед представниць спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» домінують – 36,36 % – студентки із низьким рівнем стану біогеометричного профілю постави; спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» переважають – 56,56 % – студентки із середнім рівнем стану біогеометричного профілю постави та наявні однакові частки – 22,22 % – осіб із середнім і високим її рівнями; спеціалізацій «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» та спеціальності «Хореографія» пріоритет – 66,67 % та 93,75 % відповідно – належить студенткам високого рівня стану біогеометричного профілю постави. Установлено, що серед 43,75 % дівчат I курсу спеціалізації «спів, хорове диригування» із середнім рівнем стану біогеометричного профілю постави 35,42 % мають нормальну поставу та 8,33 % – круглу спину, а серед дівчат спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» із низьким рівнем стану біогеометричного профілю постави 24,24 % мають сколіотичну поставу, 6,06 % – круглу спину та по 3,03 % – круглоувігнуту та плоску спину. Загалом проведений аналіз уможливив простеження такої тенденції, як відсутність серед дівчат I курсу всіх мистецьких спеціалізацій із порушеннями постави осіб із високим рівнем стану біогеометричного профілю постави.

7. На основі розподілу юнаків I курсу мистецьких спеціальностей за рівнем стану біогеометричного профілю постави за спеціалізаціями з'ясовано: відсутність

серед студентів спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» осіб із низьким рівнем стану біогеометричного профілю постави; домінування серед юнаків спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» осіб із високим рівнем стану біогеометричного профілю постави (38,71 %) на тлі незначно нижчих показників (35,48 %) середнього та значно нижчих показників (25,81 %) низького рівнів стану біогеометричного профілю постави; відсутність серед представників спеціалізації «хореографія» осіб із середнім рівнем стану біогеометричного профілю постави. Розподіл юнаків I курсу мистецьких спеціальностей різних спеціалізацій за рівнем стану біогеометричного профілю постави відповідно до типу останньої сприяв визначенню таких особливостей контингенту студентів-першокурсників, як: превалювання серед студентів із нормальним типом постави високого та середнього рівнів стану біогеометричного профілю останньої (38,71 % та 6,45 % відповідно – спеціалізація «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти»), а також переважання серед юнаків зі сколіотичною поставою низького рівня стану її біогеометричного профілю (7,69 % – спеціалізації «спів, хорове диригування» та спеціальності «Хореографія», 19,35 % – спеціалізація «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти», 50 % – спеціалізація «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти»).

8. За результатами експертного оцінювання виявлено професійно значущі фізичні якості студентів спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» (гра на фортепіано) (статична силова витривалість ($R = 1,42$), моторика рук ($R = 2,17$) коефіцієнт конкордації $W = 0,912$, ($p < 0,01$), а також спеціалізації «оркестрові струнні інструменти (гра на скрипці)» (моторика рук ($R = 1,33$), координація рухів плечей і передпліччя ($R = 2,33$), коефіцієнт конкордації $W = 0,909$ ($p < 0,01$).

Шляхом експертного оцінювання професійно значущих якостей виокремлено найбільш значущі професійні якості студентів спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» (гра на фортепіано) (збереження природних рухів, посидючість ($R = 1,50$), музично-слухова уява, зв'язок музикальної уяви з діяльністю м'язів ($R = 1,75$) коефіцієнт конкордації $W = 0,92$ ($p < 0,01$), а також спеціалізації «оркестрові струнні інструменти (скрипка)» (чутливість пальців, плавність, еластичність рухів пальців ($R = 1,67$), швидкість пальців, інтенсивна пальцева робота ($R = 2,25$) коефіцієнт конкордації $W = 0,88$ ($p < 0,01$).

9. У ході проведення констатувального експерименту простежено загальну тенденцію до погіршення фізичної підготовленості студентів за курсами: на тлі низьких показників вияву силових якостей (тест «згинання-розгинання рук в упорі лежачи») дівчат I курсу спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» на рівні $\bar{x} = 11,67$ разу; ($S = 0,84$), ($p < 0,05$) відбулося суттєве зниження на 0,98 разу результатів вияву силової витривалості м'язів тулуба (тест «підйом тулуба в сід із положення лежачи») студенток II курсу відповідної спеціалізації порівняно зі студентками I курсу ($p < 0,05$), тоді як різниця між середньостатистичним показником дівчат II та III курсів склала 0,75 разу, а III і IV курсів – 1,1 разу.

За результатами оцінювання рівня розвитку статичної силової витривалості

м'язів тулуба в тесті «утримання бічного упору, с» студенток I курсу на рівні $(27,82 \pm 0,85)$ с студенти спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» мають найвищий результат на рівні $\bar{x} = 28,15$ с; $S = 0,60$, а студенти спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» демонструють найнижчий результат на рівні $\bar{x} = 27,00$ с; $S = 0,85$; у тесті «міст у положенні лежачи на спині» дівчата спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» виявляють результат на рівні $\bar{x} = 70,94$ с; $S = 1,71$, який є гіршим за результат студенток спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» на рівні $\bar{x} = 75,22$ с; $S = 1,77$ ($p < 0,05$).

10. Унаслідок констатувального експерименту визначено тонкорухову координацію студентів мистецьких спеціальностей: найвищий показник зафіксовано серед дівчат I курсу спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» (частини тесту «монтаж» $\bar{x} = 22,06$ од.; $(S = 1,63)$, тесту «демонтаж» $\bar{x} = 21,50$ од.; $(S = 1,47)$, найнижчий показник зареєстровано серед дівчат I курсу спеціалізації «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти» (частини тесту «монтаж» $18,76$ од.; $(S = 1,54)$).

Результати виконання тесту У. Г. Давлетшина юнаками I–IV курсів мистецьких спеціальностей різняться залежно від досліджуваних спеціалізацій: розвиток тонкорухової координації набули найкращих виявів у студентів спеціалізації «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» ($\bar{x} = 165,87$ с; $S = 4,17$), найгірших – у студентів спеціалізації «акторське мистецтво, кінофотовідеосправа, теорія музики» ($\bar{x} = 183,00$ с; $S = 1,41$ (1 курс) ($p < 0,05$).

11. Обґрунтовано й розроблено концепцію професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти», у якій визначено такі складники: соціальні, особистісні, біологічні та професійні передумови, підходи, що виступали теоретичним базисом концепції, мета, завдання, принципи, організаційно-педагогічні й дидактичні умови, етапи впровадження, критерії ефективності та шляхи реалізації концепції.

Практичну реалізацію розробленої концепції спроектовано на технологію професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво», яка охоплює: мету, завдання, блоки цільової спрямованості, структуру та зміст занять, загальний обсяг годин і його розподіл за навчальним планом училища, інтеграцію в дисципліни професійної підготовки, перелік засобів загальної, спеціальної фізичної підготовки, співвідношення між різними видами підготовки в рамках комплексів вправ різної спрямованості, розподіл занять із різних видів засобів технології у межах занять і критерії оцінювання фізичного стану студентів, корекцію ергономічно доцільної пози студента спеціальності «Музичне мистецтво» під час гри на інструменті.

12. Результати впровадження концепції запропонованої технології оцінено відповідно до груп критеріїв ефективності:

– виявлено значне покращення приросту показників високого рівня теоретичної підготовленості в дівчат ЕГ1 (33,30 %) на відміну від КГ1 (10,00 %),

відсутність серед дівчат ЕГ1 осіб із низьким рівнем на противагу КГ1 (10,00 %); встановлено покращення приросту показників високого рівня в юнаків ЕГ2 (18,18 %) на відміну від КГ2 (10,00 %), а також відсутність у ЕГ1 юнаків із низьким рівнем на тлі наявності таких у КГ2 (10,00 %);

– зафіксовано високу роботоздатність у 33,33 % дівчат ЕГ1 на тлі відсутності серед дівчат КГ1 осіб із високим рівнем, хоча на початку експерименту кількість таких сягала 10,00 %; зареєстровано високу роботоздатність у 36,36 % юнаків ЕГ2 на тлі відсутності серед юнаків КГ2 осіб із високим рівнем і на початку, і наприкінці експерименту, а також зменшення у КГ2 юнаків із рівнем вище за середній із 30,00 % до 10,00 %;

– представлено такий розподіл результатів аналізу РФЗ досліджуваних студентів: високий рівень РФЗ продемонстрували 22,22 % дівчат ЕГ1, вищий за середній рівень – 10,00 % дівчат КГ1, середній рівень РФЗ – 60,00 % дівчат КГ1 та 33,33 % дівчат ЕГ1; високий рівень РФЗ виявили 27,27 % юнаків ЕГ2, вищий за середній рівень РФЗ – 10,00 % юнаків КГ2 та низький рівень РФЗ 10,00 % юнаків КГ2;

– спостережено збільшення відсотка дівчат із нормальною поставою до 66,67 % в ЕГ1 на тлі 30,00 % дівчат із відповідною поставою в КГ1; зменшення відсотка дівчат із порушенням постави до 44,44 % серед дівчат ЕГ1, зокрема із порушенням «кругла спина» до 11,11 %; збільшення відсотка юнаків із нормальною поставою до 54,55 % в ЕГ2 на тлі збільшення відсотка юнаків із відповідною поставою в КГ2 до 20,00 %. У юнаків ЕГ2 спостерігається зменшення відсотка юнаків із порушенням постави до 45,45 % у ЕГ2, зокрема із порушенням «кругла спина» до 27,27 %, на тлі збільшення юнаків із порушенням постави до 80,00 % у КГ2;

– визначено високий рівень стану біометричного профілю постави юнаків ЕГ2: у фронтальній площині – (13,95; 1,01) бала, у сагітальній площині – (11,86; 1,16) бала, узагальнена оцінка – (25,81; 0,41) бала; середній рівень стану біометричного профілю постави юнаків КГ2: у фронтальній площині – (12,95; 1,02) бала, у сагітальній площині – (10,78; 1,03) бала, узагальнена оцінка – (23,73; 0,46) бала; і високий, і середній рівень стану біометричного профілю постави в ЕГ2 після експерименту по 27,27 %, зокрема в дівчат ЕГ1 оцінка постави у фронтальній площині склала (13,45; 1,03) бала, у сагітальній площині – (12,82; 1,01) бала, узагальнена оцінка – (26,27; 0,52) бала, у дівчат ЕГ1 із нормальною поставою і середнього, і високого рівнів по 27,27 % відповідно;

– констатовано статистично достовірно кращі результати дівчат ЕГ1 у тестах «підйом тулуба в сід із положення лежачи» – на 4,90 разу ($p < 0,05$), «згинання-розгинання рук в упорі лежачи» – на 3,44 разу ($p < 0,05$); юнаків ЕГ2 у тестах «нахил тулуба вперед з положення сидячи» – на 1,14 см ($p < 0,05$), «підйом тулуба в сід із положення лежачи» – на 3,60 разу ($p < 0,05$), «згинання-розгинання рук у висі на перекладині» – на 1,01 разу ($p < 0,05$);

– подано результати визначення статичної силової витривалості м'язів тулуба: у тесті «упор лежачи на передпліччях, с» ($\bar{x} \pm S$): дівчата КГ1 – (43,30 $\pm$ 1,06) с та дівчата ЕГ1 – (45,44 $\pm$ 0,88) с ($p < 0,05$); у тесті «міст у положенні лежачи на спині, с» ($\bar{x} \pm S$): дівчата КГ1 – (70,00 $\pm$ 0,67) с та дівчата ЕГ1 – (72,22 $\pm$ 1,09) с ($p < 0,05$); у

тесті «утримання бічного упору»: юнаки КГ1 $\bar{x} = 45,60$ с; $S = 0,84$ та юнаки ЕГ2 $\bar{x} = 46,45$ с; $S = 0,93$ ($p < 0,05$);

– наведено результати оцінювання спритності пальців рук: дівчата ЕГ1 під час демонтажу $\bar{x} = 19,22$ од.; ($S = 0,67$) та монтажу $\bar{x} = 20,11$ од.; ($S = 0,78$) ($p < 0,05$); юнаки ЕГ2 в ході демонтажу $\bar{x} = 23,65$ од.; ($S = 0,83$) та монтажу $\bar{x} = 22,50$ од.; ($S = 1,35$) ($p < 0,05$);

– виявлено покращення показників тонкорухової координації за тестом У. Давлетшина у дівчат ЕГ1 від $\bar{x} = 162,67$ с; ($S = 4,53$) до $\bar{x} = 155,00$ с; ($S = 3,54$), ($p < 0,05$); на основі порівняння результатів дівчат КГ1 та ЕГ1 визначено: $\bar{x} = 159,10$ с; ($S = 3,38$) у КГ1 та $\bar{x} = 155,00$ с; ($S = 3,54$) у ЕГ1 ($p < 0,05$);

– простежено покращення результатів тонкорухової координації за тестом У. Давлетшина юнаків ЕГ від $\bar{x} = 159,27$ с; ($S = 1,49$) до $\bar{x} = 154,64$ с; ($S = 2,01$) ($p < 0,05$), юнаків КГ від $\bar{x} = 159,20$ с; ($S = 2,25$) до $\bar{x} = 158,60$ с; ($S = 2,72$), відмінності не є достовірними ($p > 0,05$).

13. Перевірка ефективності авторської концепції професійно-прикладної фізичної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізацій «фортепіано, оркестрові, струнні інструменти», «оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти» виявилася важливим методичним складником системи фізичного виховання студентів і може бути рекомендована для широкого впровадження в навчальний процес закладів освіти як така, що уможливить позитивний вплив на розвиток у студентів музичних спеціальностей професійно значущих фізичних якостей, необхідних для збереження їхнього соматичного здоров'я.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Асаулюк ІО. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів мистецьких спеціальностей: монографія. Вінниця: ТВОРИ; 2019. 424 с.

2. Козлова К, Асаулюк І, Дмитренко С. Фізична активність юнаків та дівчат 14–15 років. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2012;13:44-8. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми фізичної активності серед юнаків та дівчат 14–15 років, здійсненні досліджень і формулюванні висновків. Внесок співавторів – в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

3. Маринчук П, Асаулюк І. Особливості мотивації до занять фізичної культури студентів музичних спеціальностей. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2016;1:123-7. Фахове видання України. *Здобувачеві належить участь у визначенні та формуванні мотивації студентів до занять фізичної культури, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавтора – допомога в проведенні дослідження.*

4. Kashuba V, Asaulyuk I, Diachenko A. A modern view on the use of information technologies in the process of physical education of student youth = Сучасний погляд на використання інформаційних технологій в процесі фізичного виховання студентської молоді. Journal of Education, Health and Sport [Інтернет]. 2017;7(2):765-75.

eISSN 2391-8306. Доступно: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2538698>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/6467>. Наукове періодичне видання Польщі, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

5. Kashuba V, Asulyuk I, Diachenko A. The Formation of theoretical knowledge of students in the discipline of "Physical Education" in the process of professional and applied physical training = Формування теоретичних знань студентів із дисципліни «Фізична культура» в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки. Journal of Education, Health and Sport [Інтернет]. 2017;7(5):1054-65. eISSN 2391-8306. Доступно: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2547839>. Наукове періодичне видання Польщі, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

6. Kashuba V, Asulyuk I, Dyachenko A. Characteristics of the biogeometric profile of students' posture in the process of vocational and physical training = Характеристика біогеометричного профілю постави студентів в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки. Journal of Education, Health and Sport [Інтернет]. 2017;7(6):1255-64. eISSN 2391-8306. Доступно: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2548845>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/6526>. Наукове періодичне видання Польщі, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

7. Kashuba V, Asulyuk I, Dyachenko A. To the question of use of health fitness in the process of professional and applied physical preparation of student youth = До питання використання засобів оздоровчого фітнесу в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки студентської молоді. Journal of Education, Health and Sport [Інтернет]. 2017;7(7):1366-78. eISSN 2391-8306. Доступно: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2547968>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/6520>. Наукове періодичне видання Польщі, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавторів – допомога в проведенні дослідження.*

8. Kashuba V, Asulyuk I, Dyachenko A. Peculiarities of the unit of practical application of correction technology of the students' physical condition in the process of vocational and applied physical training = Особливості блоку практичного спрямування технології корекції фізичного стану студентів в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки. Journal of Education, Health and Sport [Інтернет]. 2017;7(8):1818-27. eISSN 2391-8306. Доступно: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2549517>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/6528>. Наукове періодичне видання Польщі, яке включено до

міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

9. Асаулюк І. Мотивація до фізкультурно-оздоровчої рухової активності як основа розробки концепції професійно-прикладної фізичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2018;30:28-32. Фахове видання України.

10. Кашуба В, Асаулюк І, Дяченко А, Мицкан Т. Особливості прояву тонкорухової координації студентів в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2018;30:51-8. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у визначенні тонкорухової координації студентів різних спеціалізацій, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

11. Асаулюк І, Дяченко А. Особливості впровадження технології корекції фізичного стану студентів в процесі фізичного виховання. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2018;31:12-7. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми комплексного підходу до підвищення ефективності процесу фізичного виховання студентів мистецьких спеціальностей, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

12. Кашуба В, Асаулюк І, Дяченко А. Особливості соматоскопічних показників студентської молоді в процесі фізичного виховання. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2018;32:13-9. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у визначенні особливостей типів поведінки студентів мистецьких спеціальностей у процесі фізичного виховання. Внесок співавторів – у формулюванні висновків.*

13. Кашуба ВО, Асаулюк ІО, Дяченко АА. Підвищення ефективності професійно-прикладної фізичної підготовки студентів на основі використання мультимедійних технологій. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019;1(107):25-9. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у застосуванні сучасних інформаційних технологій для вдосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки студентів, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

14. Асаулюк ІО, Дяченко АА. Особливості фізичної підготовленості студентів закладів освіти в процесі фізичного виховання. Здоров'я, спорт, реабілітація. 2019;1:9-14. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної

бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавтора полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

15. Кашуба В, Асаулюк І, Дяченко А. Стан біогеометричного профілю постави студентів. Спортивний вісник Придніпров'я. 2019;2:79-87. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

16. Асаулюк Ю. Практична реалізація концепції професійно-прикладної фізичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019;2(108):13-6. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

17. Асаулюк Ю. Особливості прояву статичної силової витривалості м'язів тулуба студентів музичних спеціальностей в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019;3(111):17-21. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

18. Асаулюк Ю. Статодинамічний режим студентів музичних спеціальностей як передумова розробки концепції професійно-прикладної фізичної підготовки. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019;4(112):9-12. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

19. Кашуба ВО, Асаулюк Ю. Характеристика професійно значущих фізичних якостей студентів музичних спеціальностей. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019;5(113):66-70. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у здійсненні рангового розподілу професійно значущих фізичних якостей студентів музичних спеціальностей, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавтора полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

20. Кашуба ВО, Асаулюк Ю, Дяченко АА. Динаміка статичної силової витривалості м'язів тулуба студентів закладів освіти в процесі фізичного виховання. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019;7(115):47-51. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у визначенні особливостей статичної силової витривалості м'язів тулуба студентів музичних спеціальностей, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

21. Кашуба В, Асаулюк І, Дяченко А. До питання експертного оцінювання фізичних якостей студентів закладів освіти як передумови розробки фізкультурно-оздоровчих технологій. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2019;7(26):74-9. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у здійсненні рангового розподілу професійно значущих фізичних якостей студентів музичних спеціальностей, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

22. Асаулюк Ю, Маринчук П, Дяченко АА. Характеристика рівня фізичного здоров'я студентів закладів освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019;10(118):9-12. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні рівнів фізичного здоров'я, що увиразнює недотриманням режиму рухової активності, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

23. Кашуба ВО, Асаулюк Ю, Дяченко АА. Розробка фізкультурно-оздоровчих технологій з урахуванням особливостей дрібної моторики рук студентів закладів освіти. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2019;8(27):55-61. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

24. Кашуба В, Асаулюк І, Дяченко А, Дідур А. Особливості мотивації до занять фізичною культурою у студентів в процесі фізичного виховання. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2019;35:21-7. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми мотивації до занять фізичними вправами у студентської молоді, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

25. Кашуба В, Асаулюк І. Рівень стану біогеометричного профілю постави студентів в процесі фізичного виховання. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019;34:138-45. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні особливостей стану біогеометричного профілю постави студентів мистецьких спеціальностей, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Асаулюк Ю. Особливості специфіки структури діяльності вчителя фізичної культури. В: Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України: тези 8-ї Всеукр. наук.-практ. конф.; 2015 Груд 10; Хмельницький. Хмельницький: НАДПСУ; 2015. с. 537.

2. Драчук А, Асаулюк І, Хлус Н. Вплив засобів оздоровчої аеробіки на фізичний стан студенток. В: Теоретико-методичні основи організації фізичного виховання молоді. Матеріали 10-ї Всеукр. наук.-практ. конф.; 2016; Львів. Львів;

2016. с. 37-8. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень і формулюванні висновків. Внесок співавторів – у обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

3. Дяченко АА, Асаулюк ІО. Інтерактивні технології підготовки фахівців галузі фізичного виховання. В: Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України: тези 9-ї Всеукр. наук.-практ. конф.; 2016 Груд 8; Хмельницький. Хмельницький: НАДПСУ; 2016. с. 273. *Особистий внесок здобувача полягає у використанні інтерактивних технологій в системі фізичного виховання студентів закладів освіти, здійсненні досліджень і формулюванні висновків. Внесок співавторів – у обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

4. Асаулюк ІО. Характеристика мотивів вибору спортивної діяльності. В: Актуальные научные исследования в современном мире. 21-я Междунар. научн. конф.; 2017 Янв 26-27; Переяслав-Хмельницький. Сб. научных трудов. Переяслав-Хмельницький; 2017. Вип. 1(21), ч. 2. с. 73-6.

5 Асаулюк ІО, Турлюк ВВ, Маринчук ПІ. Використання олімпійських ідеалів у вихованні підростаючого покоління. В: Теоретические и прикладные аспекты олимпийского образования, физической культуры и спорта школьников и учащейся молодежи: тезисы докл. 4-ой Междунар. науч.-практ. конф.; 2017 Окт 26-27; Брест. Брест: Альтернатива; 2017. с. 8-9. *Особистий внесок здобувачки полягає у виявленні проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавторів – у обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

6. Асаулюк ІО, Дяченко АА, Маринчук ПІ. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів закладів освіти. В: Актуальные научные исследования в современном мире. 31-я Междунар. научн. конф.; 2017 Нояб 26-27; Переяслав-Хмельницький. Сб. научных трудов. Переяслав-Хмельницький; 2017. Вип. 11(31), ч. 3. с. 90-2. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавторів полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

7. Сапон С, Асаулюк І, Гудима С, Шевчик Л. Формування екологічної компетентності сучасного учня в умовах нової української школи. В: Мудрак ОВ, редактор. VinSmartEco: зб. матеріалів 1-ї Міжнар. наук.-практ. конф.; 2019 Трав 16-18; Вінниця. Науковий вісник: зб. наук. праць. Вінниця; 2019. Вип. 2(25). с. 416-8.

8. Кашуба В, Дяченко А, Асаулюк І. Інформаційні технології як засіб підвищення мотивації студентів до регулярної фізичної активності. В: Фізична активність і якість життя людини: зб. тез доповідей 3-ї Міжнар. наук.-практ. конф.; 2019 Черв 11-13; Луцьк. Луцьк: Вежа-Друк; 2019. с. 61. *Особистий внесок здобувача полягає у розробленні та використанні інформаційного контенту в системі фізичного виховання студентів педагогічних закладів освіти, здійсненні досліджень і формулюванні висновків. Внесок співавторів – у обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

1. Дмитренко С, Асаулюк І. Впровадження олімпійської освіти в систему

роботи сільських загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2013;16:34-41. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми олімпійської освіти серед учнівської молоді, здійсненні досліджень і формулюванні висновків. Внесок співавтора – в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

2. Каплінський ВВ, Асаулюк ІО. Основи виховної діяльності вчителя фізичної культури. Навчальний посібник. Вінниця; 2014. 294 с.: іл. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми теоретико-методичних основ виховної діяльності вчителя фізичної культури з урахуванням особливостей його професійної діяльності. Внесок співавтора полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

3. Асаулюк І., Каплінський В. Роль і місце навчальної дисципліни «Основи виховної діяльності вчителя фізичної культури» в системі підготовки спеціаліста з фізичного виховання. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2014;18(1):14-21. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkszn_2014_18%281%29__4 *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні ролі виховної діяльності вчителя фізичної культури. Внесок співавтора – в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

4. Асаулюк ІО, Дмитренко СМ, Коннова МВ. Формування мотивації до занять фізичною культурою у школярів середніх класів загальноосвітнього навчального закладу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць. Київ-Вінниця: Планер; 2016. Вип. 45. с. 5-8. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми формування мотивації до занять фізичною культурою у школярів закладу середньої освіти, здійсненні досліджень та формулюванні висновків. Внесок співавтора полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

5. Асаулюк ІО. Актуальні питання підготовки фахівців із фізичного виховання в умовах інклюзії. В: Actual questions and problems of development of social sciences. Proceedings of the International Scientific-Practical Conference; 2016 June 28-30; Kielce. Kielce: Holi Cross University; 2016. p. 33-6.

6. Каплінський ВВ, Акімова ОВ, Асаулюк ІО. Конкурс педагогічної майстерності як засіб визначення рівня загальнопедагогічної компетентності майбутніх учителів. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. 2017;2(88):135-9. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні ролі конкурсу педагогічної майстерності у формуванні компетентності майбутніх вчителів. Внесок співавторів – в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації*

7. Асаулюк І, Дяченко А, Каплінський В. Педагогічні аспекти діяльності тренера. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2017;3(22):12-5. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми педагогічних аспектів діяльності тренера, структури педагогічної майстерності тренера. Внесок співавтора полягає в обробці матеріалів дослідження, оформленні публікації.*

АНОТАЦІЇ

Асаулюк І. О. Теоретико-методичні основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 2020.

У дисертації розглянуто та систематизовано коло питань професійно-прикладної фізичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей, які сприяють формуванню знань, удосконаленню професійно важливих фізичних якостей, корекції порушень біогеометричного профілю постави, формуванню ергономічно доцільної пози гри на інструменті. Результатом наукового пошуку стало наукове обґрунтування, розроблення й експериментальна перевірка дієвості концепції професійно-прикладної фізичної підготовки у процесі фізичного виховання.

Змістовну основу розробленої концепції визначали особистісні, біологічні, професійні, методичні передумови, мета, завдання, поняттєво-категорійний апарат, методологічні підходи, сукупність принципів функціонування.

Підкреслено теоретичну та практичну значущість роботи, спрямовану на підвищення ефективності професійно-прикладної фізичної підготовки у процесі фізичного виховання студентів спеціальності «Музичне мистецтво», впровадження технології, яка передбачає нові підходи до планування та організації освітнього процесу з фізичного виховання, використання новітніх форм і видів рухової активності з урахуванням мотивів студентів.

Ключові слова: фізичне виховання, професійно-прикладна фізична підготовка, концепція, технологія, фізичний стан, здоров'я, біогеометричний профіль постави, ергономічно доцільна поза музиканта.

ABSTRACT

Asauliuk I. O. Theoretical and Methodological Foundations of Applied Professional Physical Training of Students of Artistic Specialties. – Manuscript Copyright.

Thesis for obtaining a scientific degree of the Doctor of Physical Education and Sports, Specialty 24.00.02 – Physical Culture, Physical Education of Different Groups of the Population. – National University of Ukraine on Physical Education and Sports, Kyiv, 2020.

The present study addresses and systematizes the range of questions of vocational physical training of students of artistic specialties that promote the formation of knowledge, the improvement of important professional physical characteristics, the correction of posture biogeometrical profile disorders, the formation of ergonomically efficient body postures when playing musical instruments. The research study resulted in providing a scientific rationale, development and experimental verification of the validity of the conception of applied professional physical training in the process of physical education.

The structural elements of the conception are as follows: prerequisites for development (social, personalized, biological, and professional); dialectal, axiological, systematic, sociocultural, structural and functional, acmeological, synergetic, job analyzing, active, competency-based, personal, and existential approaches that serve as the theoretical basis of the conception; the aim, objectives, principles, organizational and pedagogical as well as didactic conditions, introduction stages, performance criteria and ways to implement the conception.

The research establishes a negative tendency towards a decrease in the level of physical condition, of the posture biogeometrical profile indicators and types of the posture of students of artistic specialties. The paper outlines ergonomically efficient body postures for students of the “Music Art” specialty of the “piano, orchestra, string instruments”, “brass, percussion, and folk orchestra instruments” specializations when playing musical instruments. The study compares the physical quality indicators such as endurance, speed, swiftness, flexibility, static strength endurance of trunk muscles, fine-tuned coordination in the process of applied professional physical training. Based on the theoretical analysis and integrated data, best practice, personal experimental research the thesis expands a system of knowledge about the applied professional physical training of students of artistic specialties. Data on motivational priorities and interests, physical well-being, physical fitness, and the level of theoretical preparedness in physical education of students of artistic specialties has acquired further development.

The paper emphasizes the theoretical and practical significance of the work aimed at enhancing the efficiency of applied professional physical training in the process of physical education of students of the “Music Art” specialty, the implementation of technology that suggests new approaches to the planning and organization of the educational process in physical education, the use of new forms and types of motion activities with due regard to the students’ motives. The structural elements of the technology are the aim, objectives, principles, stages (preparatory, basic, supportive), structural components (diagnostic and organizational, information and gnoseological, methodological, criteria and assessment based), the content of the curriculum for applied professional physical training of students of the “piano, orchestra, string instruments”, “brass, percussion, and folk orchestra instruments” specializations in the educational process (for developing and enhancing important professional characteristics, forming ergonomically efficient body postures when playing musical instruments, prevention, and correction of posture biogeometrical profile disorders), types of testing, and performance criteria. To enhance the educational effect (theoretical training), the development of the system of theoretical knowledge about applied professional physical training concerning the peculiarities of the students’ future professional activity of the students following the “Music Art” educational program we developed the “Pazly Zdorovia (Health Puzzles)” information and methodological project. The “Health Puzzles” information and methodological project promote the students’ cognitive independence. The structured educational materials based on highlighting things of primary and secondary importance in them foster the specificity, generalization and increasing knowledge. Based on the use of the cross-curricular link materials allow one to amplify the students’ theoretical preparedness, raise their interest in learning, ensure the unity of the educational process,

and increase the efficiency of the process of physical education. The project contains the following sections: “Theoretical Information”, “Practical Recommendations”, “Homework and Individual Assignments.”

Checking the effectiveness of the author’s conception of the applied professional physical training of the students of the “Music Art” specialty has proved to be an important methodological component of the system of the students’ physical education and can be recommended to be further widely implemented in the educational process of educational institutions.

Keywords: physical education, applied professional physical training, conception, technology, physical condition, health, the profile of the biogeometrical posture, musician’s ergonomically efficient body posture.

Підписано до друку 21.07.2020 р. Зам. № 699.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Друк – цифровий.
Наклад 100 прим. Ум. друк. арк. 1,9.
Друк ЦП «КОМПРИНТ». Свідоцтво ДК №4131 від 04.08.2011 р.
м. Київ, вул. Предславинська, 28
095-941-84-99, 067-209-54-30
email: komprint@ukr.net